

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI
RESİM SANAT DALI

**ARNOLD BÖCKLİN'İN RESİMLERİNDE FANTASTİK
GERÇEKÇİLİK BAĞLAMINDA MELANKOLİK İZDÜŞÜMLER**

Burcu ACAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Hüseyin ELMAS

Konya-2021

ÖNSÖZ

Sanatçıların başta kendi benliklerindeki yaşanmışlıkları ve sonra içinde bulundukları toplum açısından düşünüldüğünde üretim sonucu ortaya çıkan çalışmalarında da bu durumun etkisi görülmektedir. Sanat, içerisinde pek çok duyguyu barındırdığından, eserin maneviyatı açısından bu noktada ruhsal durumlar ve duygular daha fazla önem kazanmaktadır.

Resim sanatında, melankoli teması ile eserler üreten ressamalar, melankoli imgelerini resimlerinde genellikle gizemli, beklenmeyen düşünceler, farklı duygu durumlar ve hayal gücü ile yedirerek yorumlamış ve resme aktarmışlardır.

Araştırma, başta Arnold Böcklin ile beraber, eserlerinde melankoli temasına yer veren diğer sanatçıların çalışmalarının incelenmeye çalışılmasını kapsamaktadır. Seçilen bu çalışmaların tümünde var olan tutumlar, araştırmanın istenilen belirtilerini ortaya koymaktadır. Konuya dâhil olan ve bu konuda eserler üreten sanatçıların, sanat anlayışları ile birlikte resimlerini ifade ediş biçimleri incelenmiştir.

Tez çalışmam da, bu süreçte bana emek veren, bilgi ve deneyimleriyle yanımda olan ve beni destekleyen danışmanım, Prof. Dr. Hüseyin Elmas'a, değerli hocam İsmail Başer'e teşekkür ederim.

Burcu Acar-2021

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Burcu ACAR
	Numarası	184256001013
	Anasanat / Sanat Dalı	Resim / Resim
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Hüseyin ELMAS
	Tezin Adı	Arnold Böcklin'in Resimlerinde Fantastik Gerçekçilik Bağlamında Melankolik İzdüşümler

ÖZET

Melankoli kavramı, eski çağlardan beri var olmuş ve her dönemin kendi gerçekliği içinde, varlığını sürdürmeye devam etmiştir. Sanatçıların farklı anlatımlarıyla ve sanatsal çalışmalarıyla izleyicinin karşısına çıkmaktadır. Melankolinin derin anlamı göz önünde bulundurularak, geçmişten günümüze kadar geçen dönemlerdeki ifadesine değinilmektedir.

Arnold Böcklin'in eserlerinin yaratım sürecindeki ilham kaynağı ya da kaynaklarının ne olduğu, melankoliyi eserlerine nasıl ve ne ölçüde yansıttığı incelenmektedir. Bu kapsamda, sanatçının ölüm teması üzerinden ürettiği fantastik ve mitolojik anlatımıyla oluşturduğu, melankolik eserlerindeki duygu durumları açıklanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmada diğer eserlerin temalarına dikkat edildiğinde, insanların ruhsal halleri, iç dünyalarında yaşadıkları sessiz kaosları, hayatın karşısına çıkardığı zorluklara karşı kendine ve dış dünyaya yabancılaşması durumunu incelemektedir.

Bu anlamda Batı resim sanatında örneklem olarak; Caspar David Friedrich, Jean Baptiste Camille Corot, Joseph Mallord Mihayloviç Vasnetsov, Carlos Schwabe ve Türk resim sanatında ise Nuri İyem, Komet(Gürkan Coşkun), Utku Varlık, Alaaddin Aksoy, Neşe Erdok, Orhan Taylan, Ömer Kaleşi ve Aydın Ayan'ın resimleri seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Melankoli, Fantastik, Ruh, Arnold Böcklin.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Burcu ACAR
	Numarası	184256001013
	Anasanat / Sanat Dalı	Resim / Resim
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Hüseyin ELMAS
	Tezin İngilizce Adı	Melancholic Projections in the Context of Fantastic Realism in Arnold Böcklin's Paintings

Summary

The concept of melancholy has existed since ancient times and has continued to exist in its own reality of each era. It is presented to the audience with different narratives and artistic works of artists. Considering the deep meaning of melancholy, its expression in the periods from the past to the present is touched upon.

It is examined what is the source of inspiration or sources of Arnold Böcklin's works in the process of creation, how and to what extent he reflected melancholy in his works. In this context, the emotional states of melancholic works created by the artist with his fantastic and mythological narrative produced on the theme of death are explained and interpreted. Paying attention to the themes of other works in the research, it examines the state of people's moods, the quiet chaos they experience in their inner world, the alienation of themselves and the outside world from the difficulties they face in life, when they pay attention to the themes of other works.

In this sense, the paintings of Caspar David Friedrich, Jean Baptiste Camille Corot, Joseph Mallord Mikhailovich Vasnetsov, Carlos Schwabe and Nuri Iyem, Komet (Gürkan Coşkun), Utku Varlık, Aladdin Aksoy, Neşe Erdok, Orhan Taylan, Omar Kaleşi and Aydın Ayan were selected as examples in Western painting art.

Keywords: Melancholy, Fantastic, Spirit, Arnold Böcklin.

İÇİNDEKİLER

Sayfa-No

Önsöz	i
Özet.....	ii
Summary	iii
Görseller Listesi.....	iv

BİRİNCİ BÖLÜM-GİRİŞ

1.1.Araştırmanın Problem Durumu	1
1.2.Araştırmanın Amacı	1
1.3.Araştırmanın Önemi.....	1
1.4.Araştırmanın Sınırlılığı.....	2
1.5.Araştırmanın Varsayımları	2
1.6.Araştırmanın Evren ve Örneklemi	2
1.7.Araştırmanın Yöntemi.....	2

İKİNCİ BÖLÜM-KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Melankolinin Tanımları Üzerine.....	4
2.2. Fantastik Gerçekçiliğe Bakış	5
2.3. Viyana Fantastik Gerçekçilik Okulu	6
2.4. Batı Resminde Melankoli	6
2.4.1. Caspar David Friedrich.....	7
2.4.2. Jean Baptiste Camille Corot.....	12
2.4.3. Joseph Mallord William Turner	15
2.4.4. Jean Delville.....	17
2.4.5. Viktor Mihayloviç Vasnetsov	18
2.4.6. Carlos Schwabe	21

2.5. Türk Resminde Melankoli	24
2.5.1. Nuri İyem	25
2.5.2. Komet (Gürkan Coşkun).....	27
2.5.3. Utku Varlık	29
2.5.4. Alaaddin Aksoy.....	32
2.5.5. Neşe Erdok.....	35
2.5.6. Orhan Taylan.....	38
2.5.7. Ömer Kaleşi	41
2.5.8. Aydın Ayan.....	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM-BULGULAR VE YORUM

3.1. Arnold Böcklin ve Melankoli	47
3.1.1. Arnold Böcklin'in Resimlerinde Fantastik Gerçekçilik Bağlamında Melankolik İzdüşümler	48

DÖRDÜNCÜBÖLÜM-UYGULAMA ÇALIŞMALARI

4.1.Burcu Acar'ın Resimlerinde Fantastik Gerçekçilik Bağlamında Melankolik İzdüşümler	60
---	----

SONUÇ	76
--------------------	----

KAYNAKÇA	81
-----------------------	----

SANAL KAYNAKÇA	84
-----------------------------	----

GÖRSEL KAYNAKÇA	86
------------------------------	----

GÖRSELLER LİSTESİ

Sayfa-No

- Görsel 1.** Caspar David Friedrich "The Wonderer Above The Sea Or Fog ", Yağlı boya, 98,4x74,8cm, 1817-18.....8
- Görsel 2.** Caspar David Friedrich "Two Man Contemplating The Moon", Yağlı boya, 34,9x43,8 cm, 1825-30.....9
- Görsel 3.** Caspar David Friedrich "The Abbey In The Oak Wood, Yağlı boya, 110x171 cm, 1809-10.....10
- Görsel 4.** Jean Baptiste Camille Corot "Monsieur Pivot On Horseback, Yağlı boya, 39,2x30,3 cm, 1853.....11
- Görsel 5.** Jean Baptiste Camille Corot "The Four Times Of Day: Night, Yağlı boya, 142,2x64,7 cm, 1858.....12
- Görsel 6.** Jean Baptiste Camille Corot " The Leaning Tree Trunk", Yağlı boya, 50,2x61 cm, 1860.....13
- Görsel 7.** J.M.W.Turner " Snow Storm: Hannibal And His Army Crossing", Yağlı boya, 1812.....14
- Görsel 8.** J.M.W.Turner "The Evening Star", Yağlı boya, 91,1x122,6 cm, 1830-31.....15
- Görsel 9.** J.M.W.Turner "The Exile And The Rock Limpet" , Yağlı boya.....16
- Görsel 10.** Jean Delville " The Death Of Orpheus", Yağlı boya, 79,3x99,2 cm, 1893.....17
- Görsel 11.** Jean Delville " Moonlight Lake", Yağlı boya, 55,5x73 cm.....18
- Görsel 12.** Jean Delville " At The Grove Of The Martyrs", Yağlı boya, 142x112 cm.....19
- Görsel 13.** Viktor Vasnetsov "Şirin And Alkonost. The Birds Of Joy On Sorrow", Yağlı boya, 133x250 cm, 1896.....20
- Görsel 14.** Viktor Vasnetsov "Alyanushka", Yağlı boya, 221x173 cm, 1881.....21
- Görsel 15.** Viktor Vasnetsov "Flying Carpet", Yağlı boya, 165x297 cm, 1880.....22
- Görsel 16.** Carlos Schwibe " The Death Of The Gravedigger, Yağlı boya, 1890.....23
- Görsel 17.** Carlos Schwibe " The Inner Silence", Yağlı boya, 1908.....24
- Görsel 18.** Carlos Schwibe " Lotte", Yağlı boya, 58x47 cm, 1908.....25
- Görsel 19.** Nuri İyem, "Panoyat Abacı'nın Portresi", Tuval Üzerine Yağlı boya, 38x55 cm, 1948.....26

Görsel20. Nuri İyem,"Portre", Duralit Üzerine Yağlı boya, 18x24cm, 1948	27
Görsel 21. Nuri İyem, "Nasip İyem'in Portresi" Tuval Üzerine Yağlı boya, 50x60 cm, 1948	28
Görsel22. Komet (Gürkan Coşkun).....	29
Görsel 23. Komet(Gürkan Coşkun).....	30
Görsel 24. Komet (Gürkan Coşkun).....	31
Görsel 25. Utku Varlık.....	32
Görsel 26. Utku Varlık.....	33
Görsel 27. Utku Varlık.....	34
Görsel 28. Alaaddin Aksoy, "Barış".....	35
Görsel 29. Alaaddin Aksoy, İsimsiz.....	36
Görsel 30. Alaaddin Aksoy, "Unutulmuşluk", Tuval Üzerine Yağlı boya, 146x114 cm, 1994.....	37
Görsel 31. Neşe Erdok, "Asude".....	38
Görsel 32. Neşe Erdok, "İsimsiz".....	39
Görsel 33. Neşe Erdok, "Duvar Üstünde".....	40
Görsel 34. Orhan Taylan"İsimsiz".....	41
Görsel 35. Orhan Taylan, İsimsiz".....	42
Görsel 36. Orhan Taylan, "İsimsiz".....	43
Görsel 37. Ömer Kaleşi, "İsimsiz".....	44
Görsel 38. Ömer Kaleşi, "Çoban 1", Tuval Üzerine Yağlı boya, 92x73 cm.....	45
Görsel 39. Ömer Kaleşi, "Başlar", Tuval Üzerine Yağlı boya, 55x46 cm.....	46
Görsel 40. Aydın Ayan, "Mavili Kadın Başı",Tuval Üzerine Yağlı boya, 89x116 cm, 2002	47
Görsel 41. Aydın Ayan, "Kedi Ve Kadın", Karton Üzerine Yağlıboya, 70x50 cm, 1986.....	48
Görsel 42. Aydın Ayan, "İsimsiz".....	49
Görsel 43. Arnold Böcklin.....	50

Görsel 44. Arnold Böcklin "Ölümler Adası ", 1.Versiyon,Yağlı boya,115x110 cm, 1880...	51
Görsel 45. Arnold Böcklin "Ölümler Adası ",2.Versiyon, Ahşap Pano Üzerine Yağlı boya, 74x122 cm, 1880.....	51
Görsel 46. Arnold Böcklin "Ölümler Adası ",3.Versiyon, Ahşap Pano Üzerine Yağlıboya, 80x150 cm,1883.....	52
Görsel 47. Arnold Böcklin "Ölümler Adası ",4.Versiyon, Bakır Üzerine Yağlı boya, 81x151 cm, 1884.....	52
Görsel 48. Arnold Böcklin "Ölümler Adası ",5.Versiyon, Ahşap Pano Üzerine Yağlı boya, 80x150 cm,1886.....	53
Görsel 49. Arnold Böcklin " Kemancı Olarak Ölümle Otoportre, Yağlı boya, 75x61 cm,1872.....	54
Görsel 50. Arnold Böcklin "Veba", Panel/Tempera, 1898.....	55
Görsel 51. Arnold Böcklin "Deniz Kenarında Villa", Yağlı boya, 160x110 cm, 1878.....	56
Görsel 52. Arnold Böcklin "Şapel", Yağlı boya, 95x70 cm, 1898.....	57
Görsel 53. Arnold Böcklin "Lament Of The Shepherd", 1866.....	58
Görsel 54. Arnold Böcklin "The Deposition", Panel/Tempera, 160x250 cm, 1874.....	59
Görsel 55. Arnold Böcklin "Night", Yağlı boya, 150x103 cm, 1895.....	60
Görsel 56. Arnold Böcklin "Ruins İn The Moonlit Landscape", Yağlı boya, 24,5x32,5 cm, 1849.....	61
Görsel 57. Arnold Böcklin "The Penitent Mary Magdalene", Yağlı boya, 58x47 cm, 1873.....	62

BİRİNCİ BÖLÜM-GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

1827 yılında İsviçre Basel’de doğan Arnold Böcklin sembolist ressamların önde gelenlerindendir. Fantastik gerçekçilik bağlamında ürettiği eserlerinde tema olarak Yunan Mitolojisinde yer alan doğüstü varlıkları ele aldığı görülmektedir. Fantastik gerçekçilik kavramı incelendiğinde gerçek dışı öğelerin resmin hikayesel yönü ile birlikte vurgulanarak düşsel masal dünyası ile aktarılmasıdır. Bu bağlamda "*Arnold Böcklin'in Resimlerinde Fantastik Gerçekçilik Bağlamında Melankolik İzdüşümler*" konulu yüksek lisans tez çalışmasında problem durumu "*Arnold Böcklin çalışmalarında melankoli imgesini nasıl kullanmaktadır?*" cümlesi oluşturmaktadır. Araştırmada söz konusu problem durumuna yönelik aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Arnold Böcklin'in resimlerinde fantastik gerçekçilik bağlamında melankoliyi nasıl ele almıştır?
2. Arnold Böcklin'in resimlerine bakıldığında sanatçı konu bütünlüğünü nasıl sağlamıştır?

1.2. Araştırmanın Amacı

"*Arnold Böcklin'in Resimlerinde Fantastik Gerçekçilik Bağlamında Melankolik İzdüşümler*" konulu yüksek lisans tez çalışması, Arnold Böcklin'in resimlerinde fantastik gerçekçilik bağlamında melankoli temasını ne ölçüde kullandığını, melankoli temasını resme nasıl aktardığını, melankoli temasının Türk Sanatında ve Batı Sanatındaki örneklerini ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

XIX. yüzyılda ortaya çıkan Sembolizm akımının en belirgin niteliği ruh ve melankolidir. Sembolizmde iç dünya, hayaller, yalnızlık, ölüm gibi temalar yer almaktadır. Arnold Böcklin, gördüklerini, yaşadıklarını hayal gücüyle aktarırken, ruhsal durumları yansıtmaya özen göstermektedir. Fantastik türdeki resimlerinde gördüğümüz bütün bu etkiler resimlerine gizemli bir atmosfer katmaktadır. Bu anlamda, Arnold Böcklin'in resimlerinde fantastik gerçekçilik bağlamında, melankolik izdüşümlerin resim sanatındaki yansımalarına ilişkin örnekler tespit edilerek bulgu ve yorumlarına sonuçların bir başlık altında toplanması ve daha önce yapılan tez çalışmaları incelendiğinde resim sanatında Arnold Böcklin'in resimlerinde fantastik gerçekçilik bağlamında melankolik izdüşümler temasına ait bir tez çalışmasının

olmaması nedeniyle ilgili araştırmacılar için böyle bir çalışmanın yapılmasının önem arz ettiği düşünülmüştür. Bu nedenle "Arnold Böcklin'in resimlerinde fantastik gerçekçilik bağlamında melankolik izdüşümler" konusunun araştırılıp incelenmesi ve bir başlık altında toplanmasıyla ilgili literatüre katkı sağlaması önemli görülmüştür.

1.4. Araştırmanın Sınırlılığı

Tez konusu, "*Arnold Böcklin'in Resimlerinde Fantastik Gerçekçilik Bağlamında Melankolik İzdüşümler*" olarak belirlenmiştir. Fantastik gerçekçilik ve melankoli kavramları ifade edilmiş bu bağlamda Arnold Böcklin'in resimlerinde bu kavramların etkileri ve nasıl kullanıldığı açıklanmıştır. Melankoli imgesiyle çalışan diğer sanatçılardan ziyade söz konusu sanatçının kendisine ve resimlerine odaklanması bakımından, Arnold Böcklin'in eserlerine ağırlık verilerek batı resim sanatı içerisinde fantastik gerçekçilik bağlamında eser üreten sanatçılardan Caspar David Friedrich, Jean Baptiste Camille Corot, William Turner, Victor Vatnetsov ve Jean Delville yer almaktadır. Türk resim sanatı içerisinde eser üreten sanatçılardan Nuri İyem, Komet (Gürkan Coşkun), Utku Varlık, Alaaddin Aksoy, Neşe Erdok, Orhan Taylan, Ömer Kaleşi ve Aydın Ayan'a ait eserler incelenerek değerlendirilmiştir

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma kapsamında elde edilen bilgilerin gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Arnold Böcklin'in resimlerinde fantastik gerçekçilik bağlamında melankolik izdüşümler, araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni içerisinde, batı resim sanatı içerisinde fantastik ve gerçekçilik bağlamında melankolik imgeler ile eser üreten sanatçılardan Caspar David Friedrich, Jean Baptiste Camille Corot, William Turner, Victor Vatnetsov ve Jean Delville ile Türk resim sanatı içerisinde eser üreten sanatçılardan Nuri İyem, Komet (Gürkan Coşkun), Utku Varlık, Alaaddin Aksoy, Neşe Erdok, Orhan Taylan, Ömer Kaleşi ve Aydın Ayan'a ait melankolik etkiler taşıyan eser örnekleri oluşturmaktadır.

1.7. Araştırmanın Yöntemi

Tez çalışmasında konuyla ilgili literatür taraması yurtiçi kütüphanelerde ve sanal ortamında yapılmış, uygun metinler ve görseller toplanmıştır. Tez veri merkezindeki tez

ve benzeri çalışmaların taraması yapılarak araştırmayı destekleyici bilgiler kullanılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünü oluşturan bu bölüm hazırlandıktan sonra tezin II. bölümünde araştırmaya alt yapı oluşturma için fantastik gerçekçilik ve melankoli kavramları ile Arnold Böcklin'in çalışmalarındaki melankolik etkiler ele alınmıştır. III.bölümü oluşturan bulgular ve yorum kısmında Arnold Böcklin'in resimlerinde fantastik gerçekçilik bağlamında melankolik izdüşümler ana başlığı altında, sanatçının etkilendiği ve çalışmalarında da bu etkilerin görüldüğü, örneklem bölümünde isimleri belirtilen sanatçılar alfabetik bir dizilim oluşturacak şekilde eser örnekleri ile incelenmiştir.

Araştırmanın IV. bölümünde uygulama çalışmalarına ait eser örnekleri incelenmiş ve incelemeye ait yorumlara yer verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM- KAVRAMSAL OLGULAR

Melankoli eski çağlardan beri bilinen, düşünülen, ifade edilmeye ve anlaşılmaya çalışılan bir kavram olmuştur. Zaman içinde farklı düşünür ve yazar tarafından ele alınmış, daha çok edebiyat ve sanatla bağdaştırılmıştır. Özellikle Aristoteles'in " Neden ister felsefe ya da politikada, ister şiir ya da sanatta olsun olağanüstü kişiliklerin hepsi melankoliktir? "sorusu melankolinin depresyondan ayrılmasına ve bu kavramın anlaşılması adına önemli bir adım olmuştur. Melankoli, içerisinde barındırdığı yaratıcılık, düşünme, sorgulayıcılık ve yeniden dönüşüm gibi durumları kapsamı açısından resim sanatında da kendine önemli bir yer bulmuştur. Bu kavram içerisinde üzüntü, keder, vb. gibi duyguları içerse de her dönemin kendi gerçekliği içerisinde değerlendirmek mümkündür.

2.1. Melankolinin Tanımları Üzerine

Melankoli üzerine ilk kapsamlı araştırmaları, günümüzden iki bin dört yüz yıl kadar önce Antikçağ Tıp Okulu'ndan Hipokrat yapmıştır. Theophrast/Aristoteles'in yazdıkları Problemata Physica'nın XXX. kitabının başındaki melankoli bölümü felsefe ve sanat tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Melankoli ve melankolik kişiliklerin olumlandığı bu "çağ açan" çalışmanın daha ilk cümlesinde " Neden ister felsefe ya da politikada, ister şiir ya da sanatta olsun olağanüstü kişiliklerin hepsi melankoliktir? "diye yazılmıştır. Ortaçağ boyunca melankoliye ve melankolilere çok kez olumsuz gözle bakılmış.Melankoli toplum düşmanlığı, dinde ayrılık ve tanrıya başkaldırı olarak değerlendirilmiş ve ölümcül yedi günahtan biri olarak görülmüştür. Aydınlanma Çağı'nda, Ortaçağ'ın günah anlayışı yadsınmış, fakat melankolikler bu kez de aklın gücüne ve büyüklüğüne güvenmeyen "akılsız deliler" olarak tanımlanıp, tutuklanmışlar ve kliniklere kapatılmışlardır (Teber, 2001:10).

Dilin bugünkü kullanımında melankoli sözcüğünün pek çok farklı anlamı vardır. Tıpta uzun bir süre melankoli kavramıyla belirtileri, korku durumları, derin depresyon ve yaşamdan bıkmaya olan bir ruh hastalığı olarak tanımlandı; diğer yandan bu kavram bir karakter yapısını tanımlamak içinde kullanıldı ve sonunda zaman zaman acı verici, depresif, zaman zaman da yumuşak tembel veya nostaljik olabilen bir ruh durumunu tarif etmek için kullanılır oldu. Bugün bu kavramı bizde gündelik dilde bu anlamıyla kullanıyoruz (Binkert, 1995: 16).

Ressamlar, gravürcüler, heykeltıraşlar kısır üzüntüyü üretken tefekkürden, boşluğun yarattığı çarpıntıyı bilginin verdiği doluluktan ayırmayı sağlayacak bazı kesin ipuçlarının kimi kez eksik kaldığı imgeler sunmuşlardır. Esinli ağırbaşlılık, düşünceli deha çoğunlukla bu durumların ortalarında yer alır: Bu kişilikleri yaratan sanatçı o kişilerin ölüm duygusuna ve ölümsüz düşüncelere saplanıp kaldıklarını bilmemizi ister. Görsel sanatlarda, başı eğilmiş, kimi kez başını eline dayamış duruşun kazanabileceği anlam belirsizliği buradan kaynaklanır. Bu duruş bedenın ağırlığınca var olduğunu ama zihnin orada olmadığını anlatır (Starobinski, 2007: 48).

Melankoli her dönemin kendi gerçekliği içinde ele alınmış ve farklı bakış açılarıyla ifade edilmeye çalışılmıştır. Başta resim sanatı olmak üzere birçok disiplinde de ilham kaynağı olmuştur. İfade gücü ve dikkat çeken bir kavram olması nedeniyle resim sanatında da kendine yer bulmuştur. Her sanatçının, hayal gücü ve özgün tasviri ile ortaya çıkan melankoli kavramının, kullanılan kompozisyon öğeleri, renk seçimleri ve figürlerin ifadeleri ile resme aktarıldığı görülmektedir. Bazı eserlerde, figürün duruşuna ağırlık verilerek bazılarında ise melankoliyi yoğun olarak hissettirecek koyu renklerin kullanılmasıyla bazen de zaman ve mekân belirsizliği ile ifade edilmiştir. Günümüzde de derin anlamını korumakta ve farklı, fantastik, sanatsal çalışmalarla karşımıza çıkmaya devam etmektedir.

2.2. Fantastik Gerçekçiliğe Bakış

1945 dolaylarında Viyana'da oluşan bir sanat okulu. Savaş sonrası Avusturya resmiyle özdeşleştirilmiştir. Okulu oluşturan Genç Kuşak sanatçıların birçoğu Albert Paris Gütersloh'un (1887-1973) öğrencisidir. Farklı üslupları olmasına karşın Bruegel gibi eski ustalara karşı ortak bir ilgi duymuşlar, resmin öyküsel niteliğini vurgulayıp gerçeklerin, en küçük ayrıntısı ile düşsel masal dünyasını birleştirmişlerdir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 1997).

Sembolizm Realizmi reddeder çünkü nesnel, görünen gerçekliğe odaklanmak yerine, iç dünyaya, hayale, görünmeyenin ardındaki dünyaya işaret eder ve bu düşünceyi vurgular.

İnsanı yönlendiren içgüdü ve bilinçaltına önem vermektedir. Sembolizmde sanatçılar, gördüklerini yaşadıklarını ve doğal dünyayı olduğu gibi göstermek yerine, bir duyguyu bir düşünceyi yansıtmayı benimsediği için bu noktada fantastik öğeler sembolizm ile süslenmiş bir şekilde izleyiciyle buluşmuştur. Arnold Böcklin'in eserlerinde de bu etki açık bir şekilde görülmektedir.

2.3. Viyana Fantastik Gerçekçilik Okulu

Viyana'da Profesör Albert Paris Gütersloh'un öğrencileri olan Ernst Fuchs, Arik Brauer, Wolfgang Hutter ve Anton Lehmden'den oluşmaktadır. Zeev Kun'un da Gütersloh'un sınıfında okuduğu Güzel Sanatlar Akademisi. Fantastik Gerçekçi resamlara dinsel ve izoterik sembolizmle birleşen bir gerçekçilik temeli veren, Gütersloh'un eski ustaların tekniklerine yaptığı vurguydu. Grubun eski üyeleri 1949'da ABD'ye göç eden Rudolf Hausner, Kurt Regschek ve Fritz Janschka idi. Grubun ilk sergilerinin düzenlenmesine yardımcı olan Kurt Regschek 1965'te gruptan ayrıldı. Hausner, Fuchs, Hutter, Brauer ve Lehmden 1965'ten itibaren uluslararası tanınırlığa sahip, daha sonra dünya çapında başarılı sergiler düzenleyen "Büyük Beşli" olarak anıldı (Sanal-1).

2.4. Batı Resminde Melankoli

Melankolinin bir mizaç ve hastalık olmasının dışında şiirsel melankoli diyebileceğimiz öznel ve geçici bir hal olması da söz konusudur. Melankolinin şiirsel nosyonu onun keder, yalnızlık, sessizlik, karanlık ve hüznle bağını ortaya koyar. Melankoli, Romantik Dönem Avrupa Resminde karşımıza çıktığı şekliyle, derin insani kederi de içine alır. Melankolik halin tasviri yüzyıllar boyu süregelen bir resim geleneğini oluşturur (Erdok, 2006: 19).

Friedrich, sanata ve dine karşı tutumunu belirleyen dindar bir Kuzey Alman Protestan ailesinden gelmiştir. Her sanat öğrencisinin Roma'ya geleneksel hac ziyaretini yapmayı reddetmesinin arkasında da herhalde Katolik karşıtı hissiyatı yatmaktaydı. Akademi veya Kilise olsun her tür otorite biçimine karşıydı. İçsel ışığa duyduğu sağlam inanç ve "tabiatın Kutsal Kitabı" konusunda geçerli tek kılavuz olarak bireyin " şahsi yargısı" konusundaki ısrarı, sanatsal aynı zamanda da özünde bir Protestan düşünce yatar.

Detaylarının kristal berraklığındaki keskinliği ile düz ve engebesiz yüzey, bu kendine dönük niteliği vurgular. Fakat bununla eş zamanlı olarak odağının keskinliği ve

gerçek dışılığın muğlak, bozucu havası, şiirin yükselen "ruh hali" ile birleşen yalınlığı; friedrich'in eserlerinin özünde yatan sonucuna vardı (Fleming,Honour, 2015: 651-652).

Görsel-1: Caspar David Friedrich, The Wanderer Above the Sea Or Fog, Yağlıboya, 98,4x74,8cm, 1817-18 ("Sanal", 2021).

Friedrich'in "The Wanderer Above The Sea or Fog " isimli (Görsel-1) çalışması, sanat anlayışı göz önünde bulundurularak değerlendirilirse, resme bakıldığında yüksek dağlık ve sisli bir tepede elinde bastonu ile bir figür manzarayı izlerken resmedilmiştir. Başta figürün duruşu ve resimdeki diğer unsurlar dikkate alındığında, figür derin bir tefekkür halindedir. Resmin bütününe hâkim mavi ve beyaz tonları ve kayalıklardaki kahverengi tonlar bu düşüncüyü kanıtlar niteliktedir.

Görsel -2: Caspar David Friedrich, Two Man Contemplating The Moon, Yağlıboya, 34,9x43,8 cm, 1825-30 ("Sanal", 2021).

"Two Man Contemplating The Moon" isimli çalışmada (Görsel-2), ormanda iki figür görülmektedir. Figürlerden birinin elinde baston olan figürün omzuna kolunu yaslamış vaziyette Ay'ı izlerken resmedilmişlerdir. Mekâna bakıldığında ağaçlık ve kayalıklardan oluşmaktadır. Renklerde kullanılan kontrastlıklar resimdeki bazı ayrıntılara dikkat çekmektedir. Gökyüzünde kullanılan renk, Ay ışığının yansıması ile daha da belirginleşen köklü ağaç ve figürlerin duruşu resme farklı bir anlam katmıştır. Doğa ve insana dair yapılan betimlemeler ve fantastik bağlamda aktarılan mekân ve kişiler gizemli görünüm oluşturmuştur.

Friedrich'in "The Abbey in the Oak Wood" isimli bu çalışması incelendiğinde (Görsel-3), ağaçlar arasında manastır kalıntıları görülmektedir. Manastıra doğru yaklaşan bir grup insan resmedilmiştir. Resimde bulunan hac gibi bazı dinsel sembollerin kullanılması, mekânın mezarlık olduğunu düşündürmektedir. Hava oldukça soğuk ve kasvetli görünmektedir. Ağaçların ürkütücü görünümü kasvetli gökyüzü ile buluştuğunda, insanın zihninde bir hikâye oluşturmaktadır.

Figürlerin ve zeminin olduğu kısımlarda koyu tonlar, manastırın gökyüzüne denk gelen tarafı ve ağaçların üst kısımlarında ise açık kabul edilebilecek tonların kullanılmasının, resmi adeta ikiye böldüğü söylenilebilir. Resme hâkim olan koyu tonlar, insanda karamsarlık, tehlike gibi duygular uyandırmaktadır. Ağaçlar, hac işaretleri ve diğer kompozisyon unsurlarına baktığımızda, izleyene ölümü insanın doğadaki güçsüzlüğüne vurgu yaptığı söylenilebilir.

Görsel-3: Caspar David Friedrich, The Abbey in the Oak Wood, Yağlıboya, 110x171 cm, 1809-10 ("Sanal", 2021).

Corot, resmindeki parlak ışığı ve ışıklı atmosferi, farklı bir yöntem kullanarak elde etmiştir. Renkleri tamamen öldürmeyen ama görsel gerçekten uzaklaşmadan uyumlu bir bütünlük sağlayan gümüşümsü gri tonları içinde çalışmıştır. Her şeye rağmen, Claude ve Turner gibi, Corot da resimlerine geçmişten klasik ya da dini figürler koymaktan çekinmemiştir. Aslında ona uluslararası bir ün sağlayan da bu şiirsel eğilimi olmuştur (Sanatın Öyküsü, -,508).

Görsel-4: Jean Baptiste Camille Corot, Monsieur Pivot on Horseback, Yağlıboya, 39,2x30,3 cm, 1853 ("Sanal", 2021).

"Monsieur Pivot on Horseback" isimli çalışmada (Görsel-4), ormanda atın üstünde bir figür resmedilmiştir. Resimde ilk dikkat çeken, merkezde yer alan, eserin geneli itibariyle koyu yeşil tonlardan oluşan mekân, gri ve beyaz tonların hâkim olduğu at ve insan figürüdür. Atın üzerinde oturur şekilde resmedilen figür, hafifçe arkaya dönmüş bakarken bir eli atın gemini tutmakta diğer eliyle ise eyerin arka tarafından destek almaktadır. Mekânın, arkada belli belirsiz görünen ağaçlar ve yerdeki otlar nedeniyle orman olduğu söylenilebilir. Zaman belirsizdir. Resmin karanlık atmosferinden dolayı atın duruşu ve figürün ifadesi, izleyene tedirginlik hissi vermektedir. Özellikle figürün yüzünün, ışıktan dolayı gölgeli bir şekilde resmedilmesi, melankolik hissi güçlendirmekte ve resme gizem katmaktadır.

Görsel-5: Jean Baptiste Camille Corot, The Four Times of day: Night, Yağlıboya, 142,2x64,7 cm, 1858 ("Sanal", 2021).

Corot'un "The Four Times of Day" isimli çalışmasında (Görsel-5), ilk bakışta ağaçlarla çevrilmiş patika bir yolda elinde bir değnek ve yanında köpeği olan kadın figürü görülmektedir. Yolun devamında evler bulunmaktadır. Resimdeki tek ışık kaynağı Ay'dır. Ay, geceyi ve figürleri belli belirsiz aydınlatmakta ve resme fantastik bir hava katmaktadır. Gökyüzünün mavi rengi, zeminin sarı ve turuncu tonlarıyla bütünleştğinde kontrastlık oluşturmaktadır. Resme genel olarak dramatik bir etki hâkimdir. Kullanılan renkler ve ışığın aktarılış biçiminin bu durumu etkilediği söylenilebilir. Figürün ilerlediği yolun sonunun gözükmemesi izleyene belirsizlik, yalnızlık gibi melankolik temaların etkisini hissettirmektedir.

Görsel-6: Jean Baptiste Camille Corot ,The Leaning Tree Trunk, Yağlıboya, 50,2x61 cm, 1860 ("Sanal", 2021).

"*The Leaning Tree Trunk*" isimli çalışmada, üç figür görülmektedir. Figürlerden biri teknenin içinde dururken görülmektedir. Diğer figürler ise, biri ağaçtan diğeri ise yerden bir şey toplarken resmedilmişlerdir. Ağaçların hafifçe eğilmesi, rüzgârdan kaynaklandığı izlenimi vermektedir. Sanatçının diğer çalışmalarında da olduğu gibi bu çalışmasında da gri ve yeşil tonlarının baskın olduğu görülmektedir. Mekânın bir orman olduğu söylenilebilir ancak zaman belirsizdir. Corot, resmin geneline hâkim olan renklerden farklı olarak, kontrastlıklar yaratmak istercesine küçük fırça dokunuşlarıyla sarı ve turuncu tonlarında renkler eklemiştir. Gökyüzünün son derece kasvetli olduğu görülür, kullanılan renk tonlarının da etkisiyle bu durum desteklenmektedir. Ağaçlarda kullanılan beyaz tonların, gökyüzünün boğucu etkisiyle bütünleştiğinde dramatik bir etki ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda, izleyende tekinsizlik ve belirsizlik duygusunu düşündürmektedir.

Romantizm akımının sanatçılarından olan William Turner'in eserlerine geçmeden önce dönemin sanat anlayışını hatırlayacak olursak; romantizm akımının temel özelliği nesnellikten, akılcılıktan ziyade duygulara, bireyselliğe vurgu yapmasıdır. Her dönemde farklı sanatçılar tarafından kendi gerçekliği içerisinde, farklı şekillerde yorumlamalar yapılmıştır. Odak noktası Doğa'dır. Doğanın güzelliği, belirsizliği ve gücü sanatçılar tarafından benimsenmiş ve mantık yerine duygular, akıl yerine sezgiler düşüncesi benimsenmiş ve ortaya çıkan eserlerle de anlam bütünlüğüne kavuşmuştur.

Görsel-7: J.M.W. Turner, Snow Storm: Hannibal and his Army Crossing, Yağlıboya 1812 ("Sanal", 2021).

“Turner'in sıklıkla, izlenimcilerin atalarından biri olduğu düşünülür. Bu tür iddialar karşısında her zaman temkinliyimdir. Çünkü Turner'in gelecekte nelerin olacağını bildiği konusunda kuşkularım var ve geriye dönüp kendi yarattığımız tarih üzerinde, örneklerle bakmak bizim için pek kolay. Söz konusu resim yalnızca havanın eksiksiz tasvirine değil, doğanın duygusal etkisine de ilgi göstermektedir. İzleyicinin, tasvir edilen sahnenin olağanüstü doğasının yol açtığı bir duyguya kapıldığı yerde bu, bazen yüce olarak adlandırılır. 7 Haziran 1812 tarihli The Examiner adlı gazetedeki bir yorum, Turner'in çağdaşlarının bu eseri nasıl anladığı hakkında fikir verir:

Bu, Bay Turner'i peyzaj ressamı arasında en üst sıralamaya koyan bir performanstır. Çünkü sanatçı Sanat'ın, Buluş'un(...) mükemmelliğinin önemli bir bölümünü barındıran üstün bir yeteneğe sahiptir. Bu resim, malzemenin kendi doğası içindeki sıra dışı ve görkemli konuları, temsili hayal gücünü ve ahlaki kötülüğün etkilerini kullanarak şiddeti ortaya çıkarıyor” (Arnold, 2015, 89-91).

Resim, Hannibal'ın askerlerinin M.Ö 218'de Deniz Alpleri'ni geçme mücadelesini, doğa güçlerinin ve yerel kabilelerin karşı çıkmasını tasvir ediyor (Sanal, 2).

"*Snow Storm: Hannibal and his Army Crossing*" isimli esere bakıldığında (Görsel-7), büyük ve dehşetli fırtına dikkat çekmektedir. Diğer taraftan fırtınanın etkisinden dolayı, yerde yatan ve yerde yatan figürlere yardım etmektedirler. Fırtınanın şiddetinden kayalıkların arkasına sığınmış insanlar ve fırtınaya karşı durmaya çalışan insanlar görülmektedir.

Görsel-8: William Turner, The Evening Star, Yağlıboya, 91,1x122,6 cm, 1830-31("Sanal", 2021).

Turner'in "The Evening Star" isimli çalışmasında (Görsel-8), sahil kenarında bir çocuk figürü ve bir köpek resmedilmiştir. Çocuk figürünün sol tarafında silüet şeklinde bir kayık görülmektedir. Figürün ve köpeğin resmin sağ tarafında yani kompozisyonun sağ tarafta toplanmasıyla, denizin içindeki direk sol taraftaki dengeyi sağlamıştır. Sol taraftan görünen denizin koyuluğu ve sağ taraftaki bulutların karanlık rengiyle

buluştuğunda dramatik bir etki ortaya çıkarmaktadır. Turner'in renklerdeki ustalığı bu çalışmasında da kendini göstermiştir.

Görsel-9: William Turner, The Exile and the Rock Limpet, Yağlıboya ("Sanal", 2021).

"*The Exile and the Rock Limpet*" isimli çalışmayı genel olarak incelediğimizde su kenarında bir figür vardır. Figürün gölgesi suya yansımıştır. Figürün hemen arkasında silüet şeklinde bir asker durur. Renk seçimleri oldukça canlıdır. Figürün arkasındaki asker silüeti dikkati odak noktasındaki figürün esir altında olduğu düşüncesini akla getirmektedir.

Kullanılan renkler, figürün duruşundaki melankolik, mahzun ifadeyi güçlendirmektedir. Canlı ve parlak renklerin kullanılması figürdeki ifadeyle çelişmekte ve izleyende duygusal etkiler bırakmaktadır.

Orpheus'un ölümü, Eurydike'yi kaybedişinin ardından, Orpheus hiçbir kadını sevmeye ve Apollon dışında hiçbir tanrıya tapmamaya yemin eder; insanlarla bir araya gelmekten kaçınarak Trakya'nın vahşi kırlarında dolaşır. Bir ara bazı Mainadlarla karşılaşır; Dionysos'un büyüleyici şarkısı bunların vücuduna çarpmasını önler.

Öfkelenen Mainadlar onu paramparça eder ve başını denize atar. Sulara kapılarak Lesbos Adasına ulaşan başı kutsal alana gömülür ve sürdürdüğü şarkılar Apollon'un devreye girişiyle kesilir. Musalar bedeninin geri kalan parçalarını toplar ve Olympos Dağı'nın eteğine gömer; orada bülbüller hep onun anısına şakır. Zeus da Orpheus'un lirini gökte bir burca dönüştürür (Andrew, 2015: 159).

Görsel-10: Jean Delville, The Death of Orpheus, Yağlıboya, 79,3x99,2 cm, 1893("Sanal", 2021).

Ünlü Belçikalı ressam Jean Delville "*Dead Orpheus*" adlı yağlıboya tablosunda, Orpheus'un başını, lirin içinde suda yüzerken tasvir eder. Metaforik olarak Delville onu "ölümden sonra bile yok olmayan ebedi güzellik" olarak simgeler (Sanal-3).

Jean Delville'nin bu mitolojik eserinde (Görsel-10) odak noktasında, suyun içinde lire boynundan geçirilmiş bir figür tasvir edilmiştir. Figür incelendiğinde yüzündeki derin ifade dikkat çekmektedir. Resimdeki koyu renkler, figürün yüzündeki ifadeyle birlikte düşünüldüğünde, olumsuz duygular yaratırken, resmin sol tarafından gelen ve figürün yüzünün büyük bir kısmını da aydınlatan ışık ise kısmen de olsa melankolik anlatımı geride bırakmaktadır.

Görsel-11: Jean Delville, Moonlight Lake, Yağlıboya, 55,5x73 cm ("Sanal", 2021).

Jean Delville'nin "*Moonlight Lake*" isimli çalışmasında göz, resmi bir bütün olarak algılamakta ve daha sonra ayrıntılara yoğunlaşmaktadır. Resmin sol tarafında kayığın içinde bir figür görülür. Karşı tarafta görünen dağlar resmin en karanlık kısmını oluşturduğu söylenilebilir. Resmi incelemeye devam ederken daha dikkatli bakıldığında kayığın üst taraflarına doğru, Ay'ın ışığıyla denizin üzerinde oluşmuş gölgelerde, üzgün bir insan silueti dikkat çekmektedir. Siluet gölgelerin arasına öyle özenle gizlenmiştir ki, bu durum resmin gizemini daha da artırmaktadır. Eser çoğunlukla açık tonlardan oluşmakta ve koyu tonların kullanılmasıyla anlatımın güçlendirildiği söylenilebilir. Genel olarak bakıldığında Ay'ın denize yansması ile ürpertici bir atmosfer oluşmuştur.

Görsel-12: Jean Delville, At the Grove of the Martyrs, Yağlıboya, 142x112 cm, ("Sanal", 2021).

"At the Grove of the Martyrs" isimli eserde, iki kadın ve bir erkek figürle birlikte üç figür bulunmaktadır. Eserin isminden ve figürlerin ifadelerinden de anlaşılabileceği gibi mekânın mezarlık olduğu söylenilebilir. Kadın figürlerine bakıldığında, resmin sağ alt köşesinde iki figürden ön taraftaki figür elini yüzüne kapatmış halde üzgün bir şekilde resmedilmiştir. Hemen arkadaki figür, öndeki kadının arkasında kalmıştır ve yüzü gözükmemektedir. Vücut diline bakıldığı zaman, öndeki figür gibi üzgün olduğu hissedilmektedir. Kadınların arkasında yer alan erkek figürü ise basamağa diz çökmüş halde sol eliyle yukarı işaret etmektedir. Figürlerin etrafı kırmızı çiçeklerle çevrilidir. Gökyüzünün kapalı ve karışık olduğu görülmektedir. Resmin genelinde kullanılan kırmızı tonları ile çiçeğin yeşil yaprakları ve gökyüzünde kullanılan yeşil tonlar ile kontrastlık oluşturmuştur. Ölümün ardından duyulan derin hüznün duygusu, kompozisyonun geneli itibariyle gerek figürlerin duruşları gerekse kompozisyon unsurları açısından yoğun olarak hissedilmektedir.

Viktor Vasnetsov, mitolojik ve tarihi konular üzerine uzmanlaşmış bir Rus ressamdır. Rus resim sanatında folklorist, romantik modernizmin kurucularından ve Rus sanatında yeniden canlandırma akımındaki başlıca kişilerden biri olarak tarif edilir.

Görsel-13: Viktor Vasnetsov, Şirin and Alkonost the Birds of joy on sorrow, Yağlıboya, 133x250 cm, 1896 ("Sanal", 2021).

"Şirin and Alkonost the Birds of joy on sorrow" isimli çalışmaya bakıldığında, Vasnetsov'un mitolojik ve fantastik eseri, isminden de anlaşılabileceği gibi Şirin ve Alkonost, sevinç ve hüznün kuşlarıdır. Figürlere odaklanıldığında yarı kadın yarı kuş olarak resmedilmişlerdir. Ağacın dalında yaprakların arasındadırlar ve zaman gün batımını andırmaktadır. Figürlerden biri gayet neşeli bir şekilde şarkı söyler

vaziyettedir. Diğer figür ise oldukça hüzünlüdür. Biri neşenin diğer figür ise adeta hüznün şarkısını söylemektedir. Kullanılan renkler incelendiğinde neşeli figürde açık renk tonları kullanılırken, hüzünlü figürde daha koyu renk tonların tercih edilmesi, figürlerin duruş ve ifadeleri ile paralellik göstermektedir. Arka tarafta kullanılan tonlar ile ön tarafta kullanılan yeşil tonları kontrastlık oluşturmuştur. Zıtlıkların hâkim olduğu bu resme bütünüyle bakıldığında, izleyende oluşan melankolik his kendini göstermektedir.

Görsel-14: Viktor Vasnetsov, Alyanushka, Yağlıboya, 221x173 cm, 1881("Sanal", 2021).

Vasnetsov'un "Alyanushka" isimli çalışmasının merkezinde bir figür bulunmaktadır. Figür bir su kenarında taşın üstüne oturmuş, ellerini dizlerinde birleştirmiş, başını da ellerine yaslamış şekilde resmedilmiştir. Etrafta yeşillikler,

ağaçlar ve otlar bulunmaktadır. Figürün mahzun duruşu izleyeni kadının bakışlarına çeker. Kadın terk edilmiş gibi yalnız bir halde oturmaktadır. Sudaki yansımasıyla gözlerini uzağa dikmesi, mutsuz ve umutsuz bakışı melankolik çağrışımı güçlendirmektedir. Gökyüzünün bulutlu olması ve kullanılan renk tonları düşünülen anlamı desteklemektedir.

Görsel-15: Viktor Vasnetsov, Flying Carpet, Yağlıboya, 165x297 cm, 1880 ("Sanal", 2021).

Vasnetsov'un mitolojik ve fantastik diğer bir çalışması olan "Flying Carpet" isimli eserinde (Görsel-15), ilk bakışta dikkati çeken ve ilgiyi merkeze toplayan uçan halı ve üzerindeki figürdür. Figür halının üzerinde ayakta etrafı izlerken görülmektedir. Resmin hemen sol alt köşesinde, kuşlar görülmektedir. Figürün hemen önünde kafeste çok açık renklerde resmedilmiş bir kuş daha dikkati çekmektedir. Aşağıda pürüzsüz akan bir nehir ve ağaçlar görülmektedir. Gökyüzü açık, durgun ve hafif bulutludur. Renk değerlerine bakıldığında, pastel tonlar tercih edilmiştir. Resimdeki tek canlı renge sahip halının üstündeki kafes ve içindeki kuştur. Kafesteki sarı ışık ile kuşun parlak resmedilmesi resme öyküsel bir atmosfer kazandırmıştır. Resmin dinamizmi, halının gerçek bir kuşun kanatları gibi dalgalanması ile kendini gösterir. Çalışma, izleyende gökyüzünde uçuyormuşçasına içine hapsetmekte ve olumlu duygu aktarımları gerçekleştirmektedir.

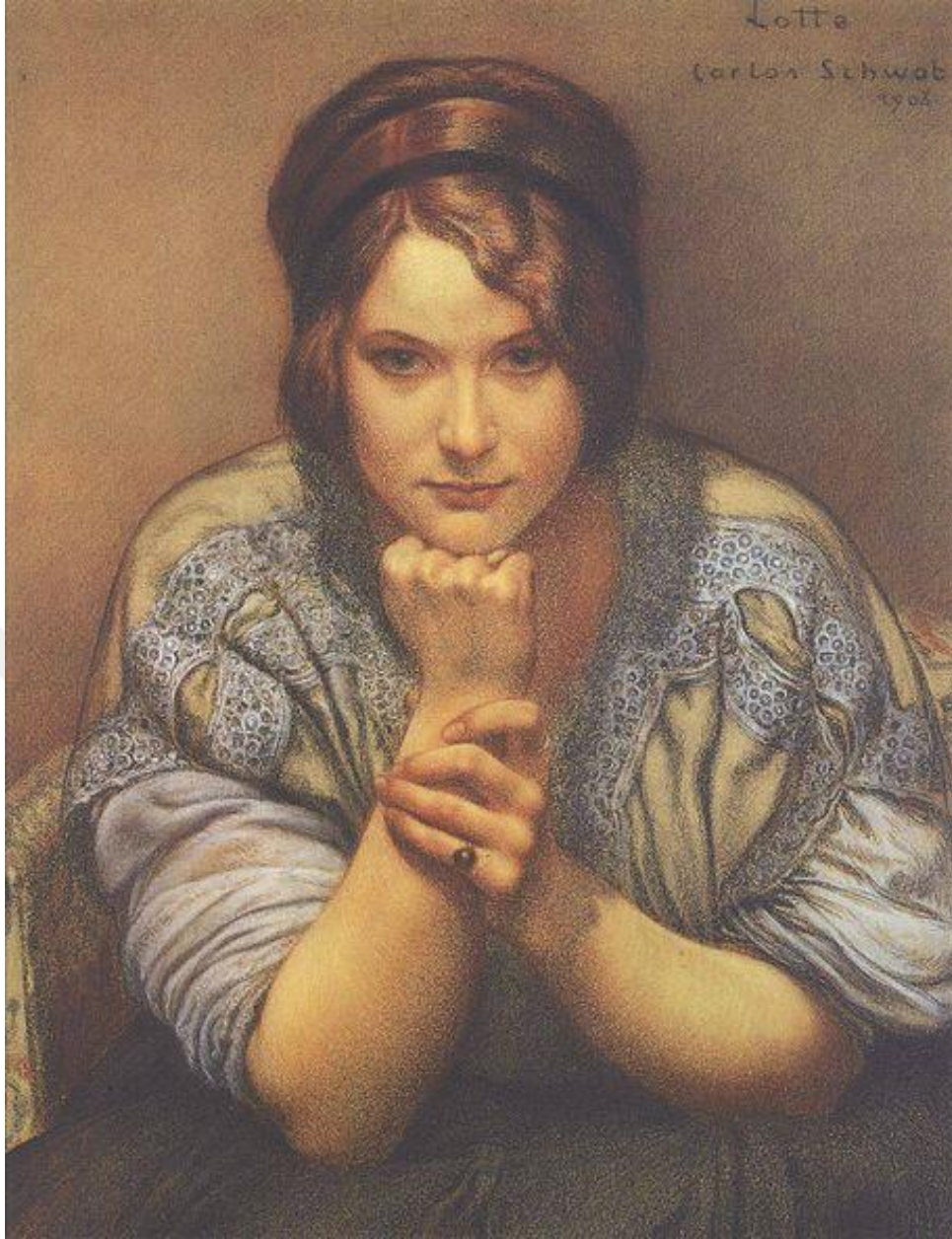
Görsel-16: Carlos Schwabe, The Death of the Gravedigger, Yağlıboya, 1890 ("Sanal", 2021).

Schwabe, sembolist bir ressamdır. "*The Death of the Gravedigger*" isimli bu çalışmasında da bu durumun etkisi görülmektedir. Resme hâkim olan tema "ölüm"dür. Resimdeki kompozisyondan da anlaşılacağı gibi mekân mezarlıktır. İki figür görülür, figürlerden biri melektir. Erkek figür ise kazılı mezarın içindedir. Başında da koyu renkle resmedilmesinden dolayı, ölüm meleği olduğu düşünülen bir figür yer almaktadır. Ağacın dalları meleği ve diğer figürün çevresini ağ gibi örmüştür, figürün ve meleğin göz temasına dikkat çekercesine. Kar bembeyaz mezarların üzerini örtmektedir. Figürlere daha da odaklanıldığında, mezarın içindeki figür meleğe endişeyle bakmaktadır. Ölümü hissetmesinden dolayı olduğu gerekçe gösterilebilir. Melek kanatlarıyla yaşlı figürü çevrelemiştir. Karakterin dramatik duruşu, yüzündeki endişe ifadesi melankolik birçok duyguyu çağrıştırmaktadır.

Görsel-17: Carlos Schwabe, The inner Silence, Yağlıboya, 1908 ("Sanal", 2021).

Carlos Schwabe'nin "*The inner Silence*" isimli resminde, bir kadın figürü vardır. Yanında da bir baykuş bulunmaktadır. Baykuşun Yunan Mitolojisi'nde bilgeliğin sembolü olduğu bilinmektedir. Figürün etrafında çiçekler ve ağaçlar bulunmaktadır. Karşı tarafta kayalıklar görülür. Kayalıklar ile figür arasında dalgalı bir akarsu görülür. Figüre tekrar döndüğünde, derin bir düşünce halindedir ve gözleri kapalı bir şekilde sayfaları değiştirmektedir. Işık ve gölgenin ahenkli kullanımının, resme canlılık kattığı söylenilebilir. Fon ilişkisi ile figürün psikolojisi birbirini desteklemektedir. Baykuşun anlamı göz önünde bulundurularak değerlendirildiğinde, figürle baykuş arasındaki alegorik anlatım, anlam bütünlüğü oluşturmaktadır.

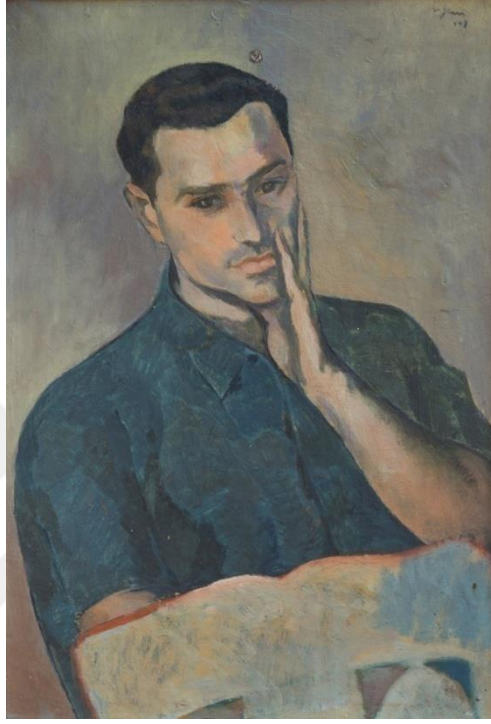

Görsel-18: Carlos Schwabe, " Lotte', Yağlıboya, 58x47 cm, 1908("Sanal", 2021).

"Lotte" isimli çalışmada, merkezde bir figür vardır. Figür sağ elini çenesine koymuş, sol eliyle sağ bileğini kavramaktadır. Figürün üzerindeki kıyafetin rengi, arka fonda kullanılan renkle bütünleşmiş ve kontrastlık oluşturmuştur. Resimde kullanılan ışık gölge değerleri ile birlikte ayrıntılar netleşmiş ve bu durum dikkati figürün yüzüne odaklamıştır. Figürün duruşu izleyene derin tefekkür halinde olduğunu düşündürmektedir. Figürün çenesine koyduğu sağ elini bütün kuvvetiyle sıkıyor halde gözükmesi, düşüncelerinin şiddetini yansıtıyor olabileceği söylenilebilir. Gözlerini tek bir noktaya dikmiş, tek bir noktaya odaklanmıştır. Resmi sarmalayan melankolik duygu izleyeni karşılamaktadır.

2.5. Türk Resminde Melankoli

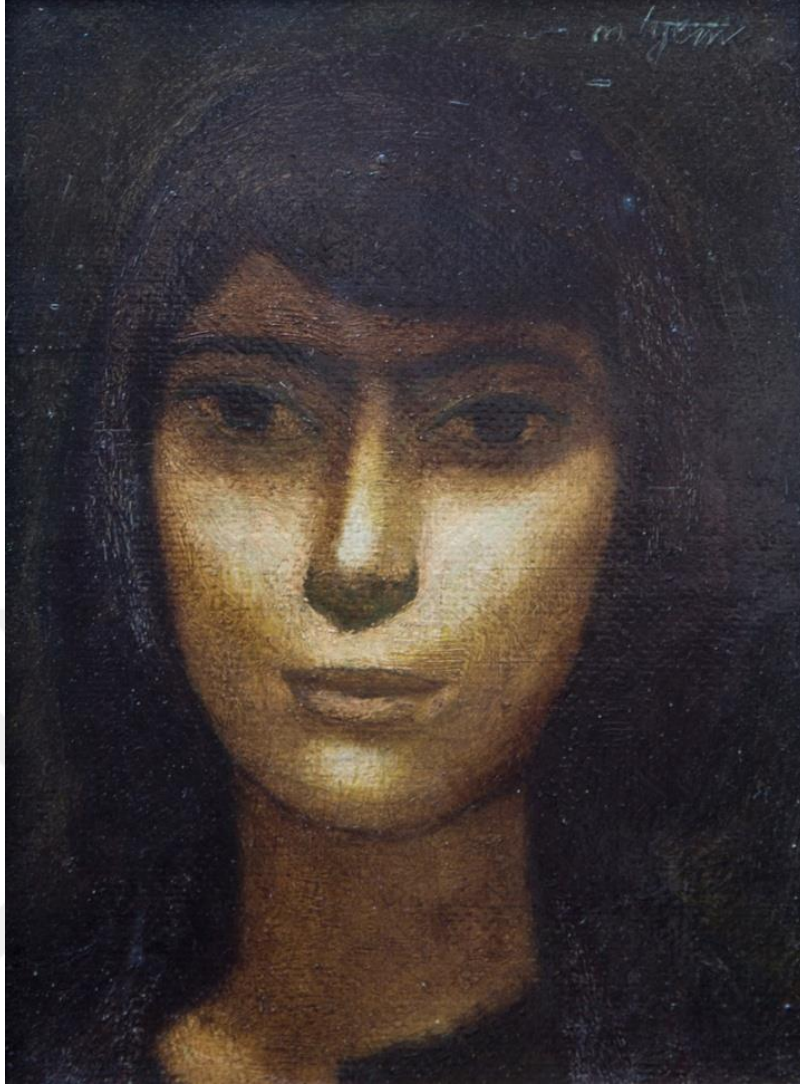
Ülkemizde melankolinin Batı'daki gibi belirgin bir tarihçesi yoktur. Bu nedenle melankoli doğrudan konu olarak değil de, Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullara ve sanatçıların ruhsal dünyalarına göre varlığını hissettirmekte, eserlerinde karşımıza çıkmaktadır (Anbarpınar, 2006: 77).

Görsel-19: Nuri İyem, "Panoyat Abacı'nın Portresi", Tuval Üzerine Yağlıboya, 38x55 cm, 1948 ("Sanal", 2021).

"*Panoyat Abacı'nın Portresi*" isimli bu resimde bir figür bulunmaktadır (Görsel-19). Figür tefekkür halinde resmedilmiştir. Uzaklara dalmış mahmur bir bakışla, gözlerini karşıya dikmiştir. Resmin genelinde aşırı derecede canlı renkler kullanılmamakla birlikte, figürde kullanılan kontur çizgileri ve gölgeler figürün duruşuyla birlikte yüzündeki duygusal ifadeye dikkat çekmektedir. Zaman ve mekânın belirsizliği figürün yüzündeki melankolik etkiyi güçlendirmektedir.

Söylenmek istenenin bakışlara gizlendiği; beden dilinin sözlerin çok ötesine geçtiği bir coğrafyanın çocuğudur İyem. Ve bu coğrafyada hâkim olan dille yapmıştır resimlerini. Gözler çok önemlidir onun doğduğu topraklarda. O topraklarda şairler de yazar şairler gözlere dair. Şair değildir İyem. Yalnız, şiire benzer resimleri gözle duyulur renkleri (Bender, 2009).

Görsel-20: Nuri İyem, "Portre", Duralit Üzerine Yağlıboya, 18x24 cm, 1948("Sanal", 2021).

Nuri İyem'in "Portre" isimli bu çalışmasında (Görsel-20), bir kadın figürü görülmektedir ve eserin ismi itibariyle, portre şeklinde resmedilmiştir. Figür yuvarlak bir yüz hattına, büyük çekik gözlere ve küçük dudağa sahiptir. İncelemeye devam edildiğinde figürün yüzündeki ifade dikkat çekmektedir. Kadın figürü oldukça durgun ve donuk bir bakışa sahiptir. Yüzün yanak, burun, çene ve boyun bölgesi ışık alırken göz ve alın kısmı karanlık resmedilmiştir. Bu durumun gözlerin bakışındaki gizemi artırdığı söylenilebilir. Figürün bakışındaki derin ifade, izleyenin derin anlamlar yüklemesine neden olmaktadır. Resimde ağırlıklı olarak siyah ve sarı tonları kullanılmıştır. Bu da gözleri, resimdeki odak noktası haline getirmektedir. Gözlerin büyük resmedilmesi zaman ve mekânın belirsizliği ile buluştuğunda melankolik etkiye zemin hazırladığı söylenebilir.

Görsel-21: Nuri İyem, "Nasip İyem'in Portresi" Tuval Üzerine Yağlıboya, 50x60 cm, 1948("Sanal", 2021).

Nuri İyem'in "*Nasip İyem'in Portresi*" isimli çalışmasında (Görsel-21), bir kadın figürü, elinde bir çiçek demeti ile otururken halde resmedilmiştir. Figürün vücudu kısmen deforme edilmiştir. Kullanılan keskin hatlar mekân çizgileri ile bütünleşmiştir. Zaman ve mekân belirsizdir. Işık gölgenin oluşturduğu keskin hatlar ile ayrıntılar daha da dikkat çekmektedir. Figürün yüzündeki donuk, mutsuz ve tedirgin ifadenin dramatik etki oluşturduğu söylenilebilir. Ağırlıklı olarak mavi, yeşil ve sarının tonları kullanılmıştır. Resmin genelinde kullanılan renkler ve figürün yüzündeki melankolik ifadeye karşın elinde tuttuğu rengârenk çiçeklerin umudu, güzel hisleri temsil ettiği

söylenebilir. Figürün yüzündeki ifade ve vücut dilinin hissettirdiği gizemli mesaj, resmi daha ilgi çekici hale getirdiği söylenebilmektedir.

Resimlerde izleyiciye geçen duygu ağır ilerlerken, kimi zaman zihnin geliş gidişleriyle yaşanan muğlak, gündelik yaşamın resmedilmesi/sahnelenmesi ile açık hale gelmektedir. Pencereleri olmayan bir iç mekân kurgusundan oluşan birbirleriyle ilişkili gibi görünen/olduğu düşünülen fakat birbirlerinden bağımsız orada öylece duran figürler, kendilerini dış dünyadan soyutlamış, yaşamın diğer yüzünden ayırmışlardır. Komet'te zamana fiilen mevcut olan bir hareketin seyriyle tanıklığın yerini, söz dizimsel öğelerin algılanması bağlamında zamanın kendisi almıştır (Uysal, 2008: 159).

Görsel-22: KOMET (Gürkan Coşkun), "Suda Üç Figür" ("Sanal", 2021).

"Suda Üç Figür" isimli bu çalışmada, üç figür görülmektedir (Görsel-22). Figürler bir gölde kayın içindedir. Öndeki figür dizlerinin üzerine çökmüş halde kayığın içinde oturmaktadır. Arka tarafta ağaçlar vardır. Resmin bazı yerlerinde ayrıntıya yer verilirken bazı yerlerinde ise lekesele fırça darbeleri ile resmedilmiştir. Figürlerin bakışlarındaki donuk ve soğuk ifade dikkat çeker. Resmin genelinde kullanılan açık ve koyu tonlar mekân ve figür ilişkisi bağlamında birbirini destekler niteliktedir. Resmin ortasında kullanılan hem de resimdeki tek farklı renk olan kırmızı çizgi ile kontrastlık

oluşturulmuştur. Resmin izleyende oluşturduğu melankolik duygular anlam bütünlüğünü sağlamaktadır.

Görsel-23: KOMET (Gürkan Coşkun), "İsimsiz" ("Sanal", 2021).

KOMET' in "*İsimsiz*" adlı bu çalışmasında, resmin tam ortasında (Görsel-23) bir figür yer almaktadır. Zaman ve mekân belirsizdir. Resmin genelinde, mavi tonlar tercih edilmiştir. Figüre dikkat edildiğinde, sanki renklerin soğukluğu arasında kaybolmuş ya da gizlenmeye çalışmaktadır. Figürün bazı yerleri ayrıntılı resmedilirken, bazı yerleri flu ve çizgisel bir şekilde aktarılmıştır. Bedeninin bir kısmı renkler arasında kaybolmuştur. Ağırlıklı olarak kullanılan mavi tonlardan ziyade, figürde kullanılan tonlar ile kontrastlık oluşturulduğu söylenilebilir. Resmin lekesel formları figürün ifadesini gizleyememiştir. Aksine melankolik etkiyi gözler önüne sermektedir.

Görsel-24: KOMET (Gürkan Coşkun), "Adalardan Yaza Ettik De Veda" ("Sanal", 2021).

"Adalardan Yaza Ettik De Veda" isimli çalışmada birden fazla figür resmedilmiştir (Görsel-24). Mekân açık havadır. Zaman belirsizdir. Odak noktası diğer figürlere istinaden en öndeki kadın figürde toplanmıştır. Donuk bir ifade ile karşıya bakmaktadır. Diğer figürlere göre en öndeki figür, daha ayrıntılı resmedilmiştir, hatlar belirgindir. Odaktan uzaklaştıkça, figürlerinde yavaş yavaş siluet halini aldıkları görülür. Bakış boşluğu ve diğer figürlerin konumları, resimde derinlik etkisi oluşturmuştur. Figürler adeta zaman ve mekânın belirsizliği içinde kaybolmuştur. Resmin genelinde mavi renk tonları kullanılmış, figürlerin saç ve kıyafetlerinde kullanılan kırmızı, turuncu tonlarla kontrastlık sağlanmıştır. Resimde, gökyüzü ve zemini birbirinden ayıran yatay çizgiler, figürlerin dikey duruşları ile birleştiğinde dinamik etki oluşturmaktadır.

Varlık'ın resimlerinde pek çok ayrı görüntü üst üste gelir ve her bir görüntü kendi katmanını oluşturur. Karışık teknik ile ürettiği resimlerde günümüzden veya sanat tarihinin farklı dallarının ünlü yapıtlardan alıntıları saydam alanlar içerisinde bir araya getirerek bir alttaki görüntüyü gözlemlememize olanak tanır. Sanatçının resimlerinde gözlemlenen saydam ve silik alanlar palempsest olgusunu oldukça güçlü hissedilmesini sağlar. Utku Varlık'ın yapıtlarının resim dili palempsest kullanımına uygun olarak öne çıkan bir estetik özelliktir (Kodal,Köse: 2016).

Görsel-25: Utku Varlık, "İsimsiz"("Sanal", 2021).

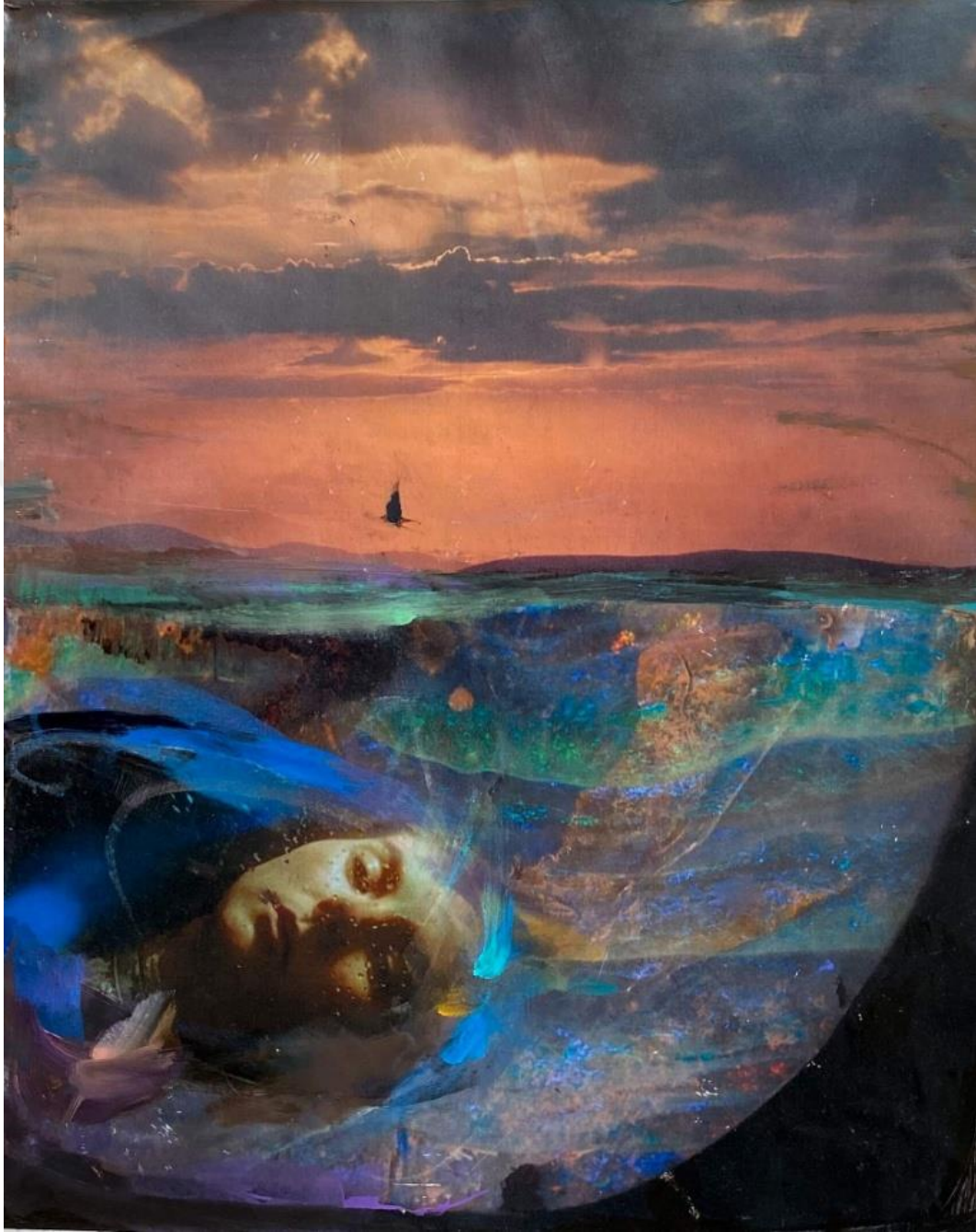
Resim kurgusu hareketlidir (Görsel-25). Sanatçının diğer çalışmalarında olduğu gibi bu çalışmasında da kadın başları resmedilmiştir. Üst tarafında ve sağ tarafta pencere vardır. Üst taraftaki pencerede ağaç ve dal parçaları rüzgârla içeri savrulmaktadır. Orta kısımda kelebekler, ışık huzmeleri ile resmi aydınlatır. Kullanılan renklerle kontrastlıklar oluşturulmuştur. Işık gölge oyunları, yer yer şeffaf resmedilen ayrıntılar ve kadın başlarının yüzlerindeki ifadeler melankolik anlatımı güçlendirmiştir. Düş, gerçek ve doğanın birleşimi ile bütünleşen anlam canlı renklerin kullanılması ile ortaya çıkan melankolik etkiye tezatlık oluşturmuştur.

Görsel-26: Utku Varlık, "Sanrı" ("Sanal", 2021).

Utku Varlık'ın "Sanrı" isimli bu çalışması, tamamen siyah beyaz renklerden oluşmaktadır (Görsel-26). Resmin sol üst köşesinde labirenti andıran bir daire vardır. Sağ tarafta ve aşağı tarafta da olmak üzere üç tane kadın başı görülür. Çizgiler ve fırça darbeleri yoğunluktadır. Bütün bu ayrıntılar ilgiyi kadın başlarına ve yüzlerindeki ifadeye çekmektedir. Kadın başları incelendiğinde, ölümü ya da derin tefekkür durumunu ifade ettiği söylenebilir. Kompozisyonun geneli itibariyle izleyene ruhsal karmaşa durumunu çağrıştırmaktadır. Siyah beyaz olarak aktarılması dramatik etkiyi artırmıştır. Resmin kompozisyonu itibari ile zaman ve mekânın belirsizliği, kullanılan

kompozisyon öğeleri ve figürlerin ifadeleri ile birleştğinde, anlamsal çağrışımlar yapmaktadır.

Görsel-27: Utku Varlık, "Sanrı" ("Sanal", 2021).

"Sanrı" isimli çalışmanın geneline bakıldığında (Görsel-27), orta kısımdan ayrılmış gibidir. Yukarı tarafta gökyüzü ve kuş aşağı tarafta kadın başı yan bir şekilde görülmektedir. Kadın başının yüzündeki ifade durgun ve düşüncelidir. Alt tarafta siyahlık varken figürün olduğu bölgede renk cümbüşü vardır. Biraz daha yukarı çıkıldığında aslında resmi ikiye böldüğü düşünülen bir akşamüstü sakinliğini andıran

gökyüzü ve kuş görülmektedir. Resimdeki düşsel anlatım izleyeni büsbütün sarmaktadır. Bu resim için doğa ile bütünleşme, gerçek ile düş'ün buluşması şeklinde ifade edilebilir. Resimdeki melankolik atmosfer, ışık oyunları ile birlikte ifadeyi güçlendirmiştir.

Alaaddin Aksoy'un resimleri farklı bir anlayışı taşır. Mekân bu dünya değildir, insanlarda bu dünya da yaşamamaktadır. Sanatçı için "Gerçek" bu düş yolculukları içinde belirir. Yalın insanlardır bunlar, zamanla problemleri yoktur. Modern dünyanın kaosundan uzak yaşamaktadırlar. Tual sayesinde böyle bir dünyayı görselleştiren sanatçı insanların varoluşunun bir durumunu aksettirir. Zaman kavramı bu resimlerdeki dünyada önemli değildir. Zamanın önemini yitirmesi anlatım içinde destekleyici olur. Sürrealist anlatım içinde fantastik, mizahi öğeler ekspresyonist tarzda değerlendirilir. Sanatçı yaşam gerçeklerinden esinlenerek kendisinde oluşan etkileri yer yer fantastik kurgularla yer yer mizah öğeleriyle bize daha çok ürkünç biçimlerde aktarır (Akman, 2001:148).

Görsel-28: Alaaddin Aksoy, "Barış", Tuval Üzerine Yağlıboya("Sanal", 2021).

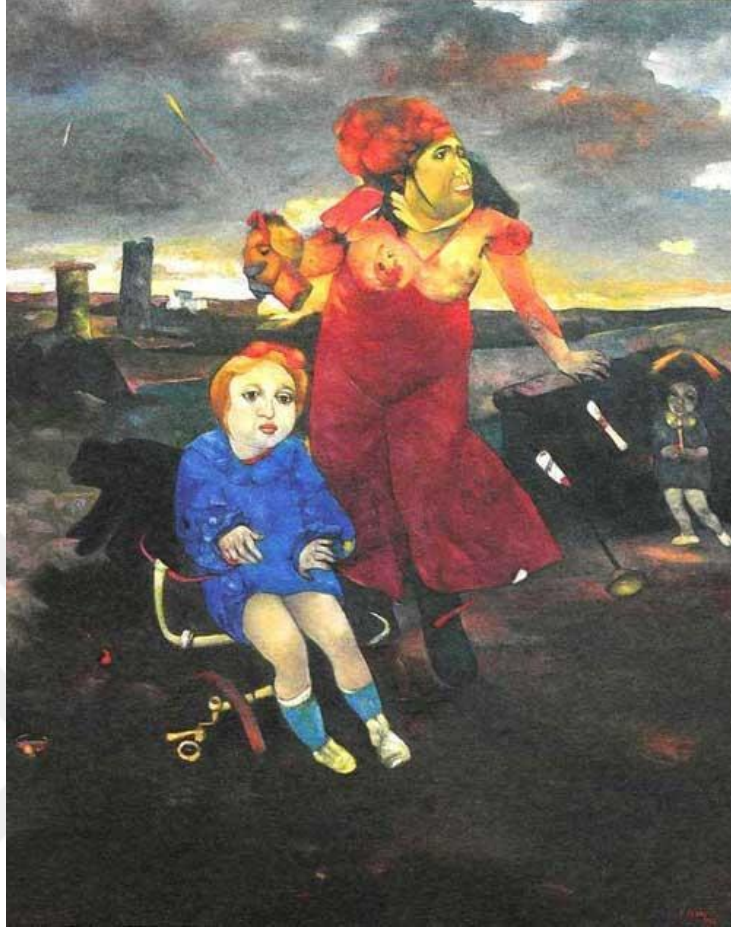
Resmin merkezinde (Görsel-28), iki tane çıplak figür bulunmaktadır. Figürler ağaç dikerken görülürler. Resmin geneline koyu ve karanlık renkler hâkimdir. Zaman ve mekân belirsizdir. Figürler incelendiğinde, yüzlerindeki tedirgin ve korku resmin

tamamında kullanılan renkler ile birlikte izleyende yoğun melankolik etkiler uyandırdığı söylenebilir. Zaman ve mekânın belirsizliği bu melankolik etki ile bütünleşmektedir.

Görsel-29: Alaaddin Aksoy, ("Sanal", 2021).

Resimde yedi figür resmedilmiştir(Görsel-29). Figürler deforme edilerek aktarılmıştır. Sedyede yatan bir figürü vardır, diğer figürlerde etrafında sedyeyi tutarlar. Resmin genelinde siyah, gri ve pastel tonlar kullanılmıştır. Kullanılan tek açık renk turuncu resmedilen sedyede yatan figürün üzerindeki örtüdür. Zaman ve mekân belirsizdir. Figürlerin yüzlerindeki ifadelere odaklanıldığında, endişeli ve boş bakışlarla, hepsinin aynı yöne baktığı görülmektedir. İzleyene "baktıkları yönde ne var acaba?" sorusunu düşündürdüğü söylenebilir. Sanatçı figürleri olduğu gibi resmetmek yerine deforme etmiş, yüzlerde normal bir ten rengi kullanmak yerine yeşil ve sarı tonlarını kullanmıştır. Böylece gerçek ile düş arasında fantastik bir etki sağlandığı söylenebilir. Resim karanlık bir atmosfere sahiptir. Gerek figürlerin yüzlerindeki mutsuz, şaşkınlık gibi ifadeler gerekse arka fonda koyu renklerin kullanılması, melankolik etkiler oluşturmuştur.

Görsel-30: Alaaddin Aksoy, "Unutulmuşluk", Tuval Üzerine Yağlıboya, 146x114 cm, 1994 ("Sanal", 2021).

Alaaddin Aksoy'un "Unutulmuşluk" isimli bu resminde de(Görsel-30), deforme edilmiş iki çocuk ve bir kadın figürü görülmektedir. Kadın figür, sağ tarafa bakarken, sol elinde izleyene, kırık oyuncak olduğunu düşündüren bir nesne görülmektedir. Resmin geneline koyu siyah ve gri tonlar hâkimdir. Öndeki çocuğun bir ayağında ayakkabı varken diğerinde yoktur. Bu durum figürlerin ifadeleri ve mekânın karmaşasıyla ilişkilendirilebilir. Figürlerin yüzlerindeki melankolik ifadeler dikkat çekmektedir. Oturan iki çocuk figürü üzgün, kadın figürü ise endişeli ve korkulu bir bakışla resmedilmiştir. Kadın, sanki resmin geneline hâkim olan gri ve siyah tonlara inat, dikkat çekici, kırmızı renkle resmedilmiştir. Bu durumun resme hareket kazandırdığı söylenebilir. Resmin karmaşık ve boğucu atmosferi kullanılan renk değerleriyle birlikte değerlendirildiğinde, izleyeni yoğun melankolik durumlarla yüzleştirdiği söylenilebilir.

Görsel-31: Neşe Erdok, "Asude" ("Sanal", 2021).

Neşe Erdok'un "Asude" isimli bu resminde (Görsel-31), bir kadın figürü ve kucağında kedi yavruları görülmektedir. Kedilerin, kadının yüz ifadesinden dolayı ölü ya da uyuyor olabileceği düşünülebilir. Kadının üzerindeki siyah renkli kıyafet, kucağındaki kedilerin daha da dikkat çekmesini, daha net görülmesini sağlamıştır. Figür deforme edilerek keskin hatlarla resmedilmiştir. Sol tarafta tek bir çiçek vardır. Resmin genelinde soğuk renkler kullanılmıştır. Zaman ve mekân belirsizdir. Kadın figürünün yüzündeki derin üzüntü ve yas dikkat çeker. Yoğun bir şekilde resme hâkim olan melankoli, kullanılan renklerle daha derin anlamlara bürünmektedir. Sol taraftaki çiçeğin izleyende oluşan negatif duyguların aksine, huzuru, umudu simgelediği söylenebilir.

Görsel-32: Neşe Erdok, ("Sanal", 2021).

Resimde bir figür(Görsel-32), sobanın yanında üzerinde geniş bir palto ile oturmaktadır. Ayakucunda siyah ve beyaz kedi görülür. Bütüne bakıldığında resim, yeşil, gri, turuncu ve siyah renk değerlerinden oluşmaktadır. Resimde, ilk bakışta izleyeni karşılayan melankolik atmosfer, incelemeye devam edildiğinde daha da derinleşmektedir. Figüre bakıldığında uzaklara dalmış derin hüznün ifadesi ile resmedilmiştir. Figürün hemen yanındaki kediler ise sakin duruş ile aktarılmıştır. Kedilerin çoğunlukla yalnızlık temasıyla bağdaştırıldığı göz önünde bulundurulursa, kadının duruşu ve üzerindeki geniş palto ile bu anlamın daha da dikkat çektiği söylenebilir. Kadının yalnızlığına karşı, kedilerin siyah ve beyaz renklerde resmedilmesi ve duruşları ile anlamsal zıtlık yaratılmış olabileceği söylenebilir. Figürün üzerinde ve arka duvarda kullanılan turuncu renk ve sobadaki yeşil rengin dengeli bir şekilde kullanılması ile de kontrastlık oluşturulmuştur.

Görsel-33: Neşe Erdok, "Duvar Üstünde"("Sanal", 2021).

"*Duvar Üstünde*" isimli resimde (Görsel-33), deniz kenarında bir duvarın üstünde oturan çocuk resmedilmiştir. Arka tarafta teknenin yelkenlisinin bir kısmı gözükmemektedir. Duvarın kenarında, sandalyenin üstünde uyuyan kedi figürü görülür. Yine duvarın kenarında figürün ayakkabıları gözükmemektedir. Ayakkabıların hemen yan tarafında saksıda bit bitki yer almaktadır. Figür kısmen deforme edilmiştir. Elleri ve ayaklarının büyük resmedildiği görülmektedir. Derin tefekkür halinde aktarılmıştır. Özlem, hüznün gibi melankolik imgeler figürün duruşu ile resme yansıtılmıştır. Resmin tamamına hâkim olan yalnızlık temasının, yoğun olarak hissedildiği görülmektedir. Genel olarak kullanılan açık ve koyu tonların dengeli bir şekilde kullanılması ile anlam bütünlüğü sağlanmıştır.

Görsel-34: Orhan Taylan, ("Sanal", 2021).

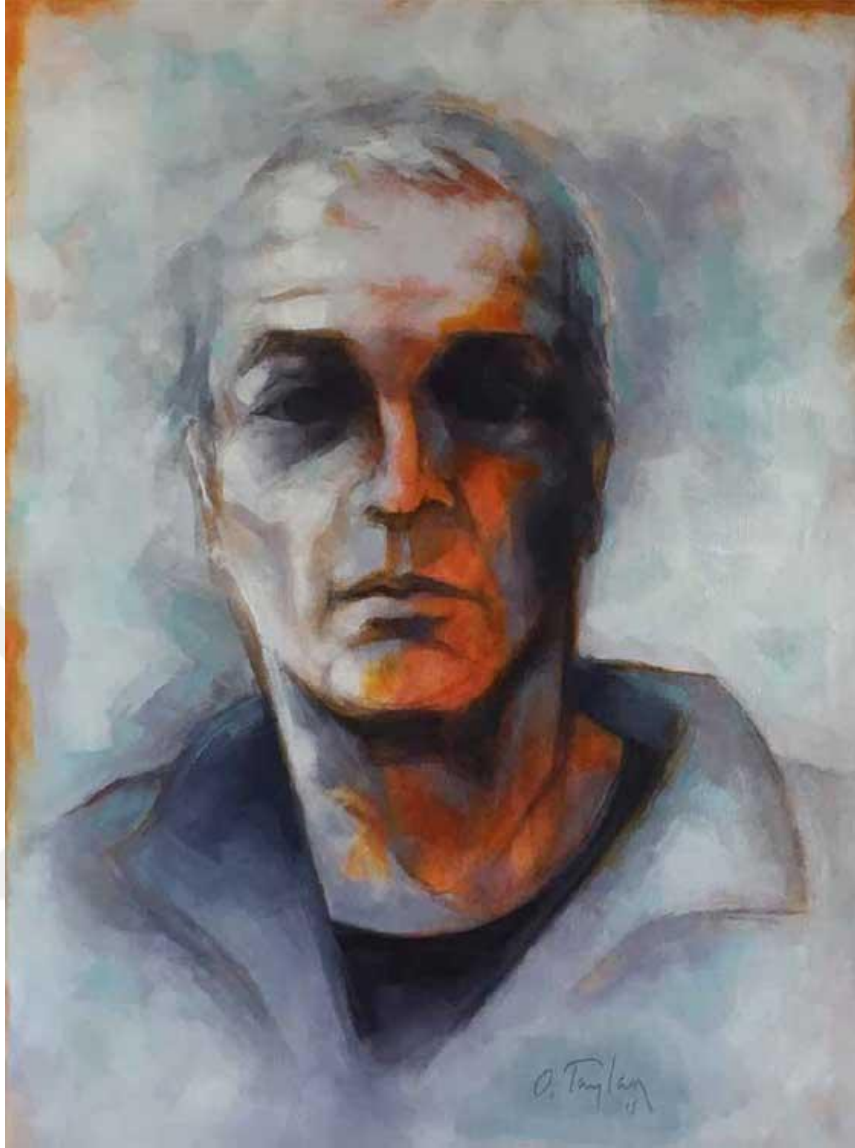
Bu resme baktığımızda(Görsel-34), odak noktasında bir kadın figürü, elinde çiçeğe bakarken üzerinde beyaz bir elbise ile resmedilmiştir. Figürün bazı yerlerinde ayrıntıya yer verilirken, bazı yerleri çizgisel olarak aktarılmıştır. Arka fondaki beyazlık içinde kısmen kaybolduğu söylenebilir. Figürün baş kısmında bu durum daha yoğundur. Elindeki çiçek ve etrafındaki yapraklarda bu duruma dâhil edilmektedir. Bu anlamda zamansızlık ve yok oluş gibi temalara işaret ediyor olabileceği söylenebilir. Zaman ve mekân belirsizdir. Zaman ve mekânın belirsizliği ile melankolik duygulara zemin

hazırlanıldığı söylenebilir. Figürün çiçeğe bakarken yüzünde oluşan ifade, derin hüznün ve yalnızlık hissiyatının, melankolik atmosferi desteklediği söylenebilir.

Görsel-35: Orhan Taylan, ("Sanal", 2021).

Orhan Taylan'ın bu çalışmasında(Görsel-35), merkezde çıplak bir şekilde resmedilmiş kadın figürü görülmektedir. Sağ bacağına kendine doğru çekmiş, sağ elini dizinden destek alarak başına yaslamış ve sol elini zemine sabitleyerek destek almaktadır. Figürün karanlıkta kalan, ışık almayan yüz bölgesi, oluşan gölgeden dolayı kısmen gözükmemektedir. Sanatçının bir önceki çalışmasında da (Görsel-34) olduğu gibi bu çalışmasında da yoğun bir beyazlık hâkimdir. Figürün yüz ve bedeninin bir kısmında oluşan gölgeler, arka fonun beyaz rengiyle bütünleştğinde kontrastlık oluşturmaktadır. Kompozisyonun renk değerleri, beyaz, siyah ve gridir. Figürün derin hüznün içinde olduğu görülür. Kullanılan kontur çizgileri dinamik bir anlam katmıştır. Resme hâkim olan belirsizliğin yarattığı gerilim ile oluşan melankolik etkiden söz edilebilir.

Görsel-36: Orhan Taylan, Tuval Üzerine Yağlıboya, 80x60 cm, 2015("Sanal", 2021).

Resim portreden oluşmaktadır (Görsel-36) ve resmin geneline hâkimdir. Figürün yüzündeki ayrıntıların belli belirsiz resmedilmesi, ışık ve gölgenin ustalıkla kullanılması oluşan melankolik anlamı desteklemektedir. Figürün donuk bakışı ile bütünleşen açık ve koyu kısımlar, odağı gözlere çekmektedir. Yüzdeki açık ve koyu değerler ve ışık gölgenin kullanımı ile yüz hatları belirginleşmiştir. Kıyafetinde ve arkada fonda kullanılan mavi tonlara karşın, yüzde kullanılan turuncu renk tonları ile kontrastlık oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kontrastlık yüzdeki belirsiz bakışı güçlendirmektedir. Kontur çizgileri, renk değerleriyle birleştiğinde resmin duygusal ifadesini güçlendirdiği

söylenebilir. Resimdeki belirsizlik yoğun melankoliyi hissettirirken, zaman ve mekânın belirsizliğiyle, birleştğinde dramatik etkiyi artırdığı görülmektedir.

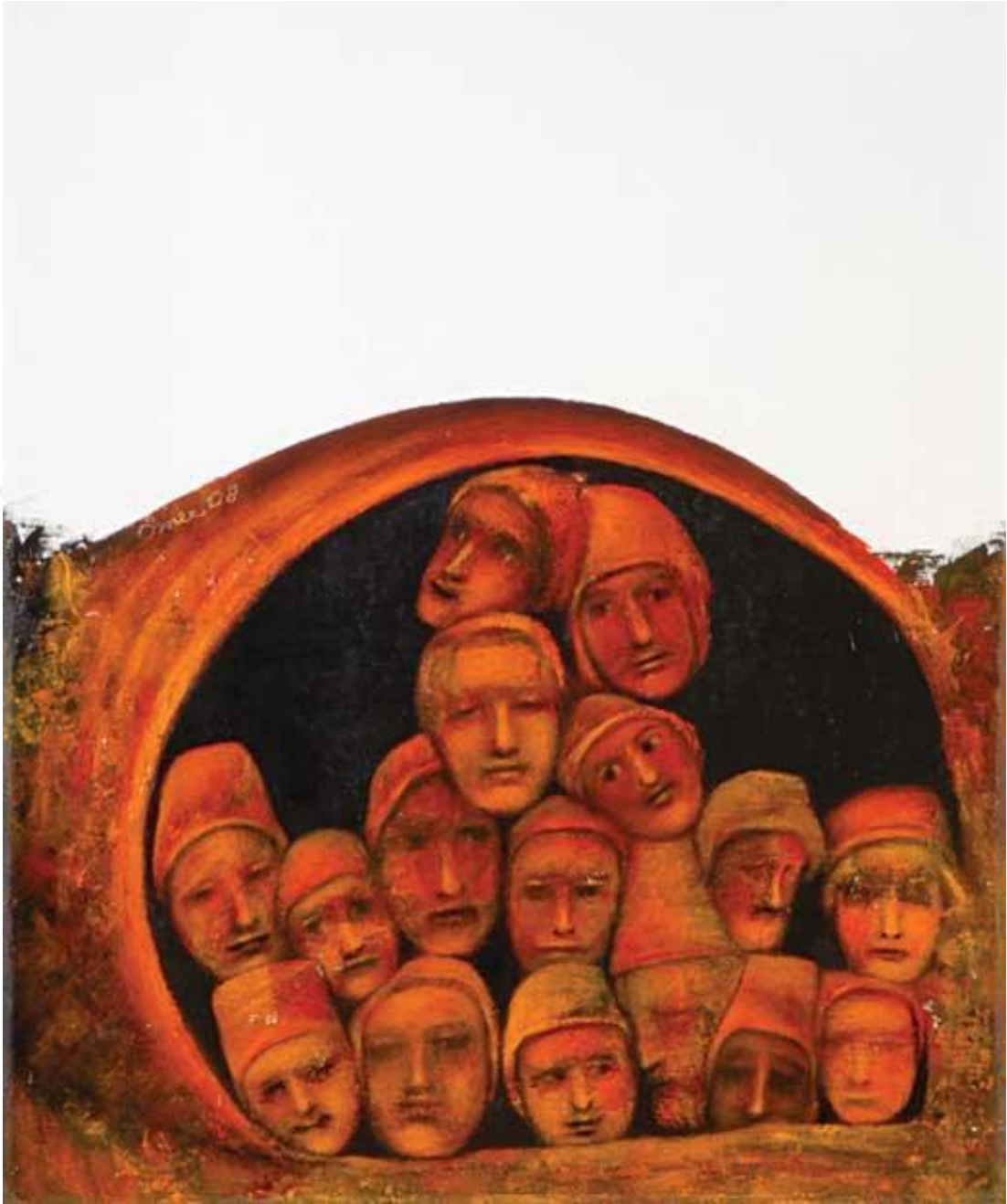
Görsel-37: Ömer Kaleşi, ("Sanal", 2021).

Resme bakıldığında (Görsel-37) üç tane figür başı vardır. Bu başlar gövdesiz olarak aktarılmıştır. Resimdeki siyah alandan yukarısı beyaz renktedir. Başlar resmi ortadan ikiye böldüğü düşünülen siyah beyaz ayrımın tam ortasında yer almaktadır. Bu siyah beyaz zıtlığa karşı, başlarda tercih edilen renk değerlerinin yüzlerdeki ifadeleri daha da belirginleştirdiği söylenebilir. Zaman ve mekân belirsizdir. Bu durum izleyende boşluk hissi oluşturmaktadır. Figürler farklı melankolik ifadelere bürünmüşlerdir, biri üzgün biri dalgın diğeri ise hüzünlü olarak resmedilmiştir. Siyah ve beyaz alanın oluşturduğu zıtlık başların yüzlerindeki dramatik etkiyi güçlendirmektedir. Beyazın göz alıcılığı, siyahın karamsarlığıyla buluştuğunda, başlardaki derin melankolik duygu durumlarını açığa çıkarmaktadır.

Görsel-38: Ömer Kaleşi, "Çoban 1 ",Tuval Üzerine Yağlıboya, 92x73 cm ("Sanal", 2021).

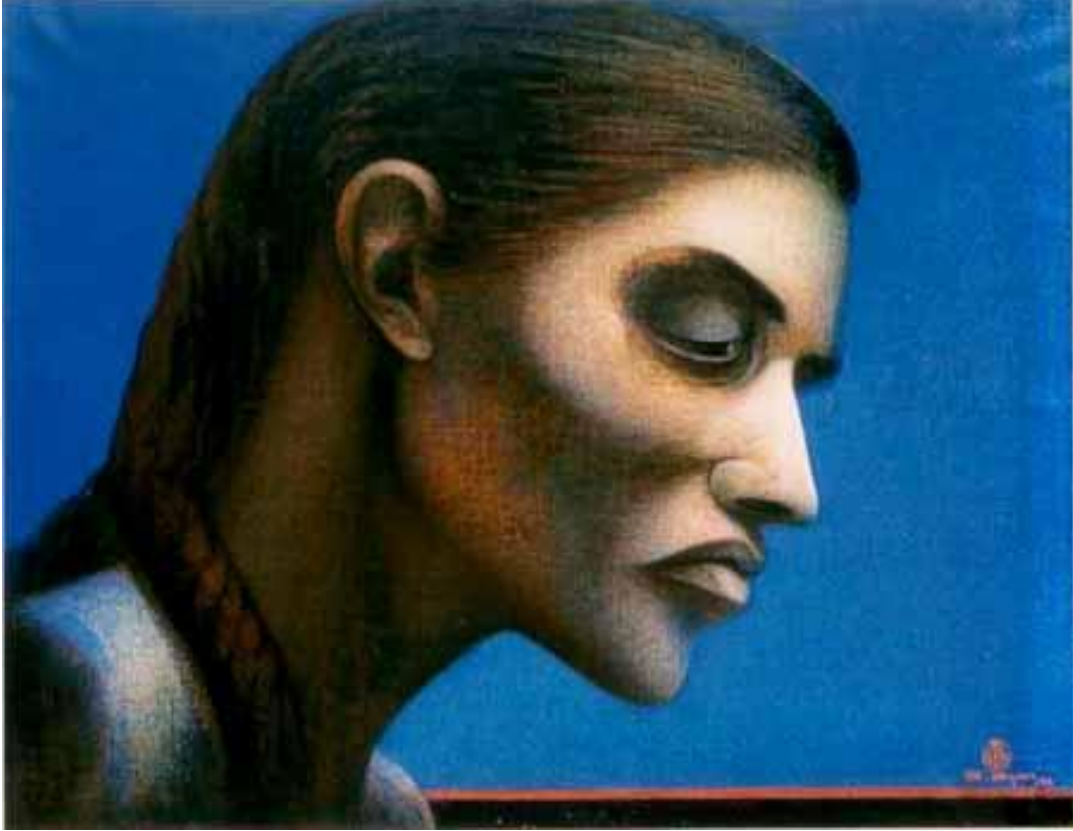
Ömer Kaleşi'nin "*Çoban 1*" isimli resminin merkezinde(Görsel-38) bir figür bulunmaktadır. Eserin isminde de anlaşılabacağı gibi figürün üzerinde çoban kıyafeti vardır. Vücudu ve kolları gözükmemektedir. Resimde belirsizlik hâkimdir zaman ve mekânda bu belirsizlik hissini güçlendirmektedir. Figürün bedeninin bir kısmı ve yüzünden başka diğer ayrıntılara yer verilmemiştir. Ama görülmektedir ki sadece bu şekilde, anlatım ve ifadenin güçlü olması dolayısıyla, daha dikkat çekici hale gelmiştir. Resme genel olarak bakıldığında üst taraftaki beyaz boşluk dikkati figürün başına ve dolayısıyla figürün yüzüne çekmektedir. Yüz ifadesi çok şey anlatır. Melankolik bakış ve duruş kullanılan renk itibarıyla de nesnel bir gerçeklik oluşturduğu söylenebilir.

Görsel-39: Ömer Kaleşi, "Başlar", Tuval Üzerine Yağlıboya, 55x46 cm, ('Sanal', 2021).

"Başlar" isimli bu çalışmada (Görsel-39), üst üste binmiş başlar görülür. Zaman ve mekân belirsizdir. Daire içindeki başlar izleyende sıkışmışlık hissi yaratmaktadır. Karanlığın içinden çıkan başlar deforme edilerek aktarılmıştır. Kiminin gözleri büyük, kiminin yüzü olması gerektiğinden oldukça uzun resmedilmiştir. Diğer bir dikkat çeken nokta, bazı figürlerde ayrıntıya yer verilirken, bazıları daha silinmiş bir şekilde, belli belirsiz aktarılmıştır. Canlı renklerde resmedilmeleri ifadeleri güçlendirmektedir.

Başların üstündeki beyaz boşluk bu söylenilen durumu doğrular niteliktedir. Her yüz adeta farklı bir hikâye anlatır. Başların yüzleri incelendiğinde düşünceli, mutsuz, endişeli ve hayalperest gibi melankolik duygular göze çarpmaktadır.

Görsel-40: Aydın Ayan, "Mavili Kadın Başı", Tuval Üzerine Yağlıboya, 89x116 cm, 2002("Sanal", 2021).

"*Bukleli Saçlı Kız*" isimli eserde odakta(Görsel-40), bir kadın başı vardır.Gözlerini resmin sağ alt köşesinde bir noktaya odaklamıştır. Arka fon mavi renkte resmedilmiştir. Omzunun bir kısmı gözüktüğü kadarıyla, kadının kıyafetinde de mavi tonlar görülmektedir. Arka zeminin mavi tonları, kadının yüzünde kullanılan renklerle kontrastlık oluşturmaktadır. Keskin yüz hattına sahiptir. Işığın yansımasıyla elmacık kemikleri belirginleşmiştir. Yüzünün bir kısmı ışık alırken, diğer kısmı karanlıktır. Figürün derin hüznü içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Kadın figürü suskun bir duruştur. Tefekkür halinde olduğu görülür. Resimde melankoli, figürün durgun, üzgün ifadesi ve ışığın yansımasıyla oluşan keskin hatlar ile birlikte görülmektedir. Yüzdeki keskin hatlar ışık ve gölge ile birleştiğinde bu etkiyi arttırmaktadır.

Görsel-41: Aydın Ayan, Kedi ve Kadın, Tuval Üzerine Yağlıboya, 70x50 cm, 1986("Sanal", 2021).

Resimde (Görsel-41), yaşlı bir kadın otururken resmedilmiştir. Figür merkeze konumlandırılmıştır. Belden aşağısı gözükmemektedir. Önündeki masa masanın üzerinde bir kedi vardır. Resmin geneli itibariyle en koyu rengin kullanıldığı yer kedir. Siyah renkle resmedildiği için ayrıntıları seçmek güçleşmektedir. Gözleri açık renk olduğu için siyah rengin arasından dikkat çekmektedir. Kadının kıyafetinde kullanılan mavi renk arka fonda kullanılan turuncu renkle kontrastlık oluşturulmuştur. Kadın ve kedinin duruşlarındaki ifade birbirine paralellik göstermektedir. Kadının

durgun, endişeli bakışı, kedinin duruşuyla birlikte resmin melankolik ifade gücünü arttırmaktadır. Bu eserin, melankolik etkisi ile birlikte değerlendirildiğinde, sanatçının eserlerinin bir kısmında, zaman ve mekân belirsizliği dikkat çekmektedir. Bu eserde de aynı durum söz konusudur. Bu durumda anlatımı güçlendirdiği söylenebilir.

Görsel-42: Aydın Ayan, ("Sanal", 2021).

Resmin ortasında bir kadın figürü bağdaş kurup oturmaktadır(Görsel-42). Çevresindeki üçgen figürün etrafını sarmaktadır. Figürün sağında ve solunda siyah ve beyaz iki köpek vardır. Köpekler, merkeze konumlanmış kadın figürüne dikkatle bakmaktadır. Resmin geneline yeşil ve yeşilin tonları hâkimdir. Mekânın bir bahçe olduğu söylenebilir. Hava açık ve güneşlidir. Resimde perspektif ağaçların dizlimi ve mekân çizgileriyle ortaya çıkmaktadır. Renk değerleri arka plandaki açık ve koyu gölgeleme ile derinlik kazanmıştır. Resmin genelinde yeşil renk tonlarının ağırlıklı olarak kullanılmasından dolayı, ortadaki figürde kullanılan renk ile birlikte dinamik etki uyandırmaktadır. Bu etkiyle birlikte figürün duruşu, jest ve mimikleri dikkat çekmektedir. Duruşu ve yüzündeki ifadeye bakıldığında ruhsal bir dinginlikte olduğu söylenebilir. Figürün duruşu izleyende içsel değerlendirme, yenilenme gibi anlamları çağrıştırmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM- BULGULAR VE YORUM

3.1. Arnold Böcklin ve Melankoli

Arnold Böcklin İsviçre'nin Basel kentinde dünyaya gelmiştir. Romantizmin ve şiirselliğin egemen olduğu manzaralarıyla tanınır. İlk sanat eğitimi Dusseldorf Akademisi'nde yaptıktan sonra Brüksel ve Anvers'e giden Böcklin, bu dönemde Rubens'le Van Dyck'tan kopyalar yapmış, 1847'de Cenova'ya giderek bir sürede orada eğitim görmüştür. 1871-74 yılları arasında Münih'te yaşayan sanatçının bu dönemde yaptığı İsviçre manzaraları açık bir gözle sonucu renk etkilerinin belirlediği duygusal bir içerik taşır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 1997: 282).

Görsel-43: Arnold Böcklin ("Sanal", 2019).

Arnold Böcklin'in yapıtlarını sınıflandırmak zordur, genellikle Art Noaveau akımı içindeki Sembolik resim ekolüne ait olarak kabul edilirler. Üslubu büyük ölçüde Romantizm'den etkilenmiştir ve resimleri Antikite'nin mitsel dünyasına duyulan özlemi açığa vurur. Büyüleyici sanatı Klasik düş gücünün fantezisine duyulan bir tür melankoli duygusu taşır. Betimlediği sahneler çoğu kez Klasik mimari öğeler içine yerleştirilmiş Kentaorlar ve su perileri gibi efsanevi karakterlerle doludur. Konu seçimi ölüm ve cinselliğe duyduğu büyük ilgiyi ortaya koyarken resimleri çoğunlukla karanlıktır (Sanat, 2012: 338). Sanatçı ölüm temasını melankolik imgeler içerisinde kullanarak resimlerine aktarmaktadır.

3.1.1. Arnold Böcklin'in Resimlerinde Fantastik Gerçekçilik Bağlamında Melankolik İzdüşümler

Görsel-44: Arnold Böcklin, Ölüler Adası, 1.versiyon, Yağlı boya, 115x111 cm, 1880 ("Sanal",2021)

Görsel-45: Arnold Böcklin, Ölüler Adası, 2.versiyon, Ahşap Pano Üzerine Yağlı boya,

74x122 cm, 1880, ("Sanal",2021)

Görsel-46: Arnold Böcklin, Ölüler Adası, 3.versiyon, Ahşap Pano Üzerine Yağlı boya, 80x150 cm, 1883 ("Sanal",2021)

Görsel-47: Arnold Böcklin, Ölüler Adası, 4.versiyon, Bakır Üzerine Yağlı boya, 81x151 cm, 1884("Sanal",2021)

Böcklin'in sürekli müşterisi Alexander Günther için çizdiği ve şu anda Kunstmuseum Basel'de sergilenen ilk versiyonu, Mayıs 1880'de tamamladı ancak tabloyu müşterisine göndermedi. Nisan ayında ressam henüz tablo üzerinde çalışırken, yatırımcı Georg von Berna'nın dulü ve Alman politikacı Oriola Kontu Waldemar'ın müstakbel eşi olan Marie Berna, Böcklin'in stüdyosunu ziyaret etti ve şövalede tamamlanmamış şekilde duran ilk versiyondan çok etkilendi.

Ressam bunun üzerine daha küçük boyutlardaki ikinci versiyonu ahşap pano üzerine çizdi. Kadının isteği üzerine, yakın zamanda difteriden ölen kocasının anısına

kayıktaki tabutu ve dikilen kadını da resme ekledi. Ressam daha sonra bu iki eklenti, resmin ilk versiyonunda da yaptı.

Ressam çeşitli yazışmalarında bu ilk iki versiyondan Die Gräberinsel (Mezar Adası) adıyla söz etti. Üçüncü versiyon 1883'te ressamın sanat simsarı Fritz Gurlitt için çizildi. Bu versiyondan itibaren, sağ taraftaki kayalıklarda bulunan mezar odalarından birinde Böcklin'in isminin baş harfleri olan "A.B." şeklindeki imza görülür. 1933'te satışa çıkarılan bu versiyon, Böcklin'in bilinen bir hayranı olan Adolf Hitler tarafından satın alındı. Ressam maddi zorluklar sebebiyle resmin dördüncü versiyonunu üretti. Yatırımcı ve sanat koleksiyoncusu Baron Heinrich Thyssen'in satın aldığı bu resim, baronun sahibi olduğu Berliner Bank'a asıldı. II. Dünya Savaşı sırasında bir bombardımanda yok olan bu kopyanın sadece siyah beyaz bir fotoğrafı mevcuttur. Son versiyon 1886'da Leipzig'deki Museum der Bildenden Künste tarafından sipariş edildi (Sanal, 4).

Görsel-48: Arnold Böcklin, Ölüler Adası, 5. versiyon, Ahşap Pano Üzerine Yağlı boya, 80x150 cm, 1886 ("Sanal", 2021)

Yapıldığı dönemde resim Almanya'da çok popüler olmuştur. Çalışmanın konusuyla ilgili Böcklin kesin bir şey söylememiştir ancak; Odysseus and Calypso (1883), Centaur Watching Fish (1878) gibi mitolojiden konular resmettiği düşünülürse eğer, bu resmin konusunun da mitolojiyle ilgili olması muhtemeldir. Resme bakıldığında Yunan Mitolojisi'nden ruhların yeraltına götürülme konusunu anımsatır. Buna göre kayıkçı Kharon ruhları öldükten sonra yeraltı dünyasına kayıkla taşımaktadır. Bu resimde de kayıkçıyla beraber kefen benzeri beyaz bir kıyafet giymiş figür resmin

karanlık merkezine doğru ilerlemektedir. Bu karanlık yere, yani bilinmezliğe gidiş resmin gizemini artırmaktadır. Issız gibi görünen ada etrafı duvarlarla çevrilidir ve ortasında sık servi ağaçları olduğu görülür.

Serviler uzun, heybetli ve her zaman yeşil ağaçlardır ve genellikle mezarlıklarda servi ağaçları olur. Bu açıdan bakıldığında servi ağacının seçilmesi tesadüf değildir. Servi burada muhtemelen hayatı, yaşamı ve ölümden sonra sonsuzluğu çağrıştırır (Gök, 2017: 28-29),

Resme ilk bakıldığında melankolik etkinin oluşturduğu atmosfer göze çarpmaktadır. Sanatçı diğer eserlerinde de olduğu gibi bu resminde de ölüm üzerine kurduğu temalarını melankoliyle kaynaştırarak aktarmıştır. Arnold Böcklin'in en dikkat çeken çalışmalarından olan Ölüler Adası isimli tablosu beş farklı versiyondan oluşmaktadır. Arnold Böcklin tablolarında kasvetli bir gökyüzü, bir kayık ve denizin ortasında kayalık bir ada resmetmiştir. Çalışmaların hepsi aynı olmakla birlikte sadece ışık ve renk değerleri farklılık göstermektedir. Sanatçının resimlerinde görüldüğü üzere fantastik gerçekçilik bağlamında, melankoli imgesini ölüm teması ile bütünleştirerek resimlerine aktardığı görülmektedir.

Görsel-49: Arnold Böcklin, Kemancı Olarak Ölümle Otoportre, Yağlı boya, 75x61 cm, 1872 ("Sanal", 2021).

"*Kemancı olarak ölümle otoportre*" isimli eserde diğer sembolist sanatçılar gibi öteki dünyaya ve gizli olana duyduğu ilgi kendisini ölümle tasvir etmesinden anlaşılmaktadır. Keman çalan ölümle kendi oto portresinde bir elinde palet diğer elinde fırça tutarken ölümün soluğunu ensesinde hisseder.

Arkasındaki iskelet tekinsiz ve ürkütücüdür. Koyu renkler, arka planın belirsizliği ve kurukafa kasveti ve ölümün getirdiği soğuk ürpertiye güçlendirmektedir (Sanal-6).

Sanatçının eserlerinde yoğun olarak görülen ölüm teması, on bir çocuğunun bebeklik döneminde yaşamını yitirmesine şahit olduğu için ölümün onun üzerinde önemli bir etkisinin olduğu söylenebilmektedir.

Görsel-50: Arnold Böcklin, Veba, Panel/Tempera, 1898("Sanal", 2021).

"*Veba*" isimli çalışmada, sanatçının savaş, haşere ve ölüm kâbuslarıyla olan takıntısını örneklendirir. Resimde bir Ortaçağ kasabasının caddesinde dolaşan kanatlı bir yaratıkla ölüm sürmek gösterilmektedir. Veba çoğunlukla ayrışma ile ilişkili bir renk

olan soluk yeşil tonları kullanılarak oluşturulur. Diğer baskın tonlar siyah ve mat kahverengidir (Sanal-7).

Resmin geneline baktığımızda tek canlı renk ön planda gösterilen kadının kırmızı kıyafetidir. Kesilmiş kadının cesedinin karşısında uzanmış olarak görülmektedir. Kullanılan renkler resmin atmosferi ile bütünleştirilerek izleyene aktarılmıştır.

Görsel-51: Arnold Böcklin, Deniz Kenarında Villa, Yağlı boya, 160x110 cm, 1878("Sanal", 2021).

Böcklin'in Roma'da kaldığı sıralarda yaptığı 1878 tarihli resimde (Görsel-51), deniz kenarındaki siyahlı kadın, yükselen kademeler, dalgalı deniz, villanın bahçesindeki heykeller, gökyüzüne yükselen ağaçlar ve gölgede kalan karanlık kısımlar sahnenin dramatik etkisini güçlendiriyor. Rüzgârlı havada denizin dalgasının sahile vuruşu ve ağaçların tepelerindeki sallantı düşünceli kadını huzursuz ettiği izlenimi vermektedir (Sanal-8).

Figürün duruşundaki ifade, üzgün, karamsarlık, mutsuzluk gibi izlenimleri düşündürürken, kompozisyonda kullanılan ağaçlar, deniz, arka taraftaki bulunan yapı ile de kompozisyonun anlamını desteklediği söylenebilir. Doğanın yansıtılışı, renk ve ışığın kullanımı ve kadının duruşundaki ifade ile birlikte melankolik imgeler göze çarpmaktadır.

Görsel-52: Arnold Böcklin, Şapel, Yağlı boya, 95x70 cm, 1898 ("Sanal", 2021).

"Şapel" isimli eseri (Görsel-52), sanatçının "Ölümler Adası" (Görsel-48), isimli resmini andırmaktadır. Resme baktığımızda şapel görülmektedir. Denizin dalgaları hırçın bir şekilde şapele çarparken görülür. Şapelin penceresinde görülen kuşlar, resme ıssızlık ve tehlike izlenimi vermektedir. Yer, zaman ve mekân belirsizdir. Üst tarafta gözüken bulutların resmedildiği renk itibarıyla, kullanılan koyu renk değerleri dikkat çekmektedir. Resmin genelinde kullanılan pastel ve koyu renklerle oluşturulan açık koyu alanlar resimdeki şapeli daha da ortaya çıkarmaktadır. Kullanılan imgeler, resmin melankoli ile arasındaki bağlantıyı yoğun olarak hissettirmektedir.

Görsel-53: Arnold Böcklin, "Lament of the Shepherd", 1866 ("Sanal", 2021).

"*Lament of the Shepherd*" isimli eserde, resmin sağ tarafında bir figür yer almaktadır. Figür sağ ayağını yere sabitlerken, sol ayağını sağ ayağının üstüne atmıştır. Elinde bir pan flüt bulunmaktadır. Aynı zamanda sağ elinde bir pan flüt görülürken, sol elini açmış bir halde görülmektedir. Yine resmin sol tarafında bir kadın figürü vardır. Bu figür diğeri gibi net bir şekilde resmedilmek yerine silüet şeklinde aktarılmıştır. Yerde, figürün hemen yan tarafında üzerinde desenler olan bir vazo dikkat çekmektedir. Çiçek ya da bir ağacın olduğu düşünülen yapraklar, resimdeki figürlerin etrafını sarmıştır. Yeşil yaprakların arasındaki pembe tonlardaki çiçekler dikkat çekmektedir. Yerde görülen vazoun yanında meyveler bulunmaktadır. Koyu yeşil tonların ağırlıklı olarak kullanılmasından dolayı, figürlerde kullanılan renkler itibariyle silüet şeklindeki figürden ziyade ön taraftaki figür daha da belirginleşmiştir. Vücut dili, ifade ve kullanılan renkler bakımından, eserin melankolik etkiler taşıdığı görülmektedir.

Eserin isminden de anlaşılacağı gibi sağ tarafta ve arka tarafta yer alan silüet şeklindeki figürün duruş ve ifadeleri hüznülüdür. İki figür birbirinden bağımsız gibi gözükseler de manevi olarak birbirlerine bağlı oldukları hissini vermektedir.

Görsel-54: Arnold Böcklin, "The Deposition", Panel/Tempera, 160x250 cm, 1874 ("Sanal", 2021).

Arnold Böcklin'in "The Deposition" isimli eserinde sekiz figür görülmektedir. Sağ tarafta biri erkek diğeri kadın olmak üzere ayakta iki figür bulunmaktadır. Kadın bir koluyla yüzünü kapatırken, diğerkolunu aşağı uzatmış, yanındaki erkek figür, kadını sakinleştirircesine bileğinden tutmaktadır. Yüzü kadına dönüktür. Resmin orta tarafında merkezde bulunan erkek figürüne bakıldığında, ölmüş olduğu hissini düşündürmektedir. Ortadaki figürün sağ tarafındaki yeşil giyimli yaşlı figür, bu figürün omzundan tutup desteklemektedir. Arkadaki kadın figürü iki elini yüzüne götürmüş halde görülür. Kadını sol tarafındaki diğerkolunu ortadaki figürün bacaklarının altından geçirdiği beyaz örtüyü üzerine örtmeye hazırlanmaktadır. Diğeryandan resmin en sağ ve üst köşesinde birinin başı, diğेरinin belden aşağısı gözükmeyen, erkek figürler görülmektedir. Bu iki figür çarmıha gerilmiş olarak resmedilmiştir. Sıcak ve soğuk renklerin bir arada kullanımı resme dinamik etki kazandırmıştır. Gökyüzü karanlıktır. Figürlerin duruş ve ifadelerinden anlaşılacağı üzere ölüm teması melankoli içerisinde yedirilerek aktarılmıştır. Figürlerin vücut dilleri bu melankolik etkiyi desteklemektedir.

Görsel-55: Arnold Böcklin, "Night", Yağlı boya, 150x103 cm, 1895 ("Sanal", 2021).

"Night" isimli bu eserde, resmin merkezinde dev boyutlarda bir kadın figürü, yerden çok yüksek, havada uçarken resmedilmiştir. Yerdeki ev, ağaç ve diğer ayrıntıların normal boyutlarda olması ve küçük kalması, kadın figürünün olması gerektiğinden küçük resmedildiğini doğrulamaktadır. Figürün arka tarafındaki bulutlar, karanlık ve kasvetli bir atmosfer oluşturmaktadır. Daha dikkatli bakıldığında, figürün arka tarafında parlak bir ışık görülmekte, boynuna ve sol bileğinin bir kısmına yansımaktadır. Aşağı tarafta açık gökyüzüne karışan, kasvetli ve karışık hava ile birlikte düşünüldüğünde arkadan yansıyan ışık, figürün yüzündeki hüzünlü ifade ile manevi bir anlama atıfta bulunulduğu söylenebilir.

Görsel-56: Arnold Böcklin, "Ruins in the Moonlit Landscape", Yağlı boya, 24,5x32,5 cm, 1849 ("Sanal", 2021).

"*Ruins in the Moonlit Landscape*" isimli eserde, odak noktasında yıkık bir yapı bulunmaktadır. Ayrıntılar incelendiğinde, atın üstünde bir figür görülmektedir. Etrafta ağaçlar bulunmaktadır. Atlı figürün ayrıntıları net gözükmemektedir. Gökyüzü kasvetli, parça parça bulutlardan oluşmaktadır. Kullanılan renk değerleri ile bu düşünce doğrulanmaktadır. Resmin sağ tarafından gelen ışık, yıkık yapıyı aydınlatmaktadır. Resmin karanlık atmosferinin etkisiyle, ışıkla aydınlanan yıkık yapının daha da dikkat çektiği söylenebilir. Renk değerleri pastel tonlardan oluşmaktadır. Kompozisyonun geneli itibariyle resimde kullanılan öğelerden ziyade, kullanılan renk tonları melankolik anlam oluşturmakta ve diğer öğelerde bu anlamı desteklemektedir. Resmin karanlık atmosferi belirsizlik ve tedirginlik ifadesi taşımaktadır.

Görsel-57: Arnold Böcklin, "The Penitent Mary Magdalene", Yağlı boya, 58x47 cm, 1873 ("Sanal", 2021).

"*The Penitent Mary Magdalene*" isimli eserde odak noktasında bir kadın portresi bulunmaktadır. Kadın beyaz tenli ve kıvrıkcık uzun saçlara sahiptir. Sol elini sol yüzüne yaslamıştır. Sağ eline bakıldığında bir obje olabileceğini düşündürmektedir. Zaman ve mekân belirsizdir. Arka fonda kullanılan renk ile figürün saçında kullanılan sarı ve turuncu tonlarla kontrast oluşmuş ve mekan figür ilişkisini belirginleştirmiştir. Kadının yüz ifadesi birden fazla melankolik duyguyu barındırdığı söylenebilir. Yüzündeki donuk, üzgün ve mutsuz ifadeler bu anlamı desteklemektedir.

IV. BÖLÜM – UYGULAMA ÇALIŞMALARI

4.1. Burcu Acar'ın Resimlerinde Fantastik Gerçekçilik Bağlamında Melankolik İzdüşümler

Sanat, bilindiği üzere düşlerimize, fantezilerimize ulaşması ve bütün bunlara gerçeklik kazandırması amacıyla bir yol haritası oluşturmaktadır. Zihinde oluşan imgelemin ruhla bağlantısı bu noktada önem kazanmaktadır. İlgi alanı, çevresel etmenler, günlük yaşamın insan üzerindeki etkileri imgelerin ortaya çıkışında etkili olmaktadır. Sanatsal oluşum sürecinde, üzerinde durduğum durumlar, ele aldığım figürler, duruşları ve renk değerleri anlatmak istediğim konu üzerinde şekillenmektedir. Son dönemdeki çalışmalarında "Melankoli" üzerinde yoğunlaşmaktayım.

Melankolik insanın dış dünya ile arasındaki ilişkiyi, bu durumun sonucu olarak kişiye geri dönüşü ile birlikte hissettiği duygu durumları incelemekteyim. Melankoliyi incelerken kompozisyonu destekleyecek imgeler aracılığıyla ifade edilmektedir. Melankolik insanın, dayatılan algılara hapsediği ruhunu, çıkış noktası kabul edip, kişinin kendisi olması, kendisini bulması düşüncesi ile oluşturulan resimlerle özgün bir anlatım oluşturma çabası diyebiliriz. Bu aşamada hissettiğim, kaçtığım, ruhumu etkileyen duygu ve düşünceler sanatımın şekillenmesinde ve olgunlaşmasında büyük öneme sahiptir.

Görsel-58: Burcu Acar, "İçe Bakış", Tuval Üzerine Yağlı boya, 100x100 cm.

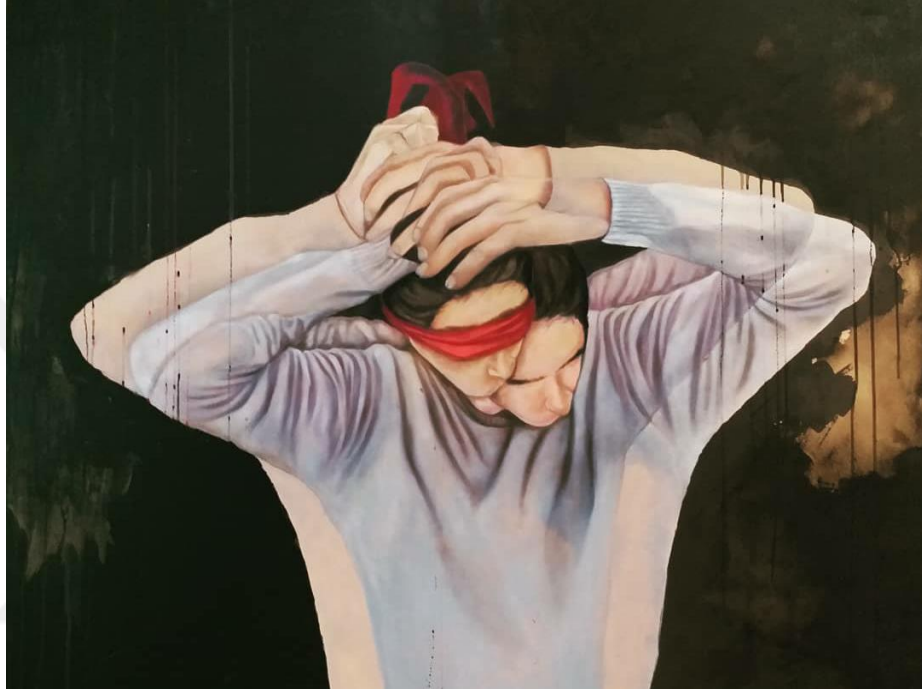
İçe bakış isimli eserde, ellerini arkadan birleştirmiş bir figür görülmektedir. Figürün başı resmedilmemiştir. Bazı yerlerde ayrıntılara yer verilirken, bazı yerler transparan olarak aktarılmıştır. Figürden sonra dikkat gölgeye çekilmektedir. Gölge iplerle sarmalanmış haldedir. Daha sonra figürün baş kısmıyla beraber flu olarak resmedilen karelerde birbirlerine iple bağlanmıştır. Zaman ve mekân yine belirsizdir. Karmaşık olarak aktarılan renklerle kontrastlıklar oluşturulmuştur. Resimde kullanılan imgelere genel olarak bakıldığında ortaya çıkan anlamın şu şekilde olduğu söylenebilir; insanın bilinmezliği, zihnin paradigmaları, kişinin duyduğu derin acılar nedeniyle sıkışıp kalmışlığı ve bunlar sonucu hareket edememe durumu olarak tanımlanabilir. Aslında figürün kollarını arkadan kavuşturması ve kollar resmedilirken yer yer kullanılan canlı renk atışları kollarda hareketi ve anlamı daha da ortaya çıkarmaktadır.

Görsel-59: Burcu Acar, "İsimsiz", Tuval Üzerine Yağlı boya, 100x110 cm.

Resme genel olarak bakıldığında, tam anlamıyla resmedilmiş figür görülmektedir. Ancak bu tamamlanma hissi gölgeler ile birlikte, gölgelerde verilen transparan ayrıntılarla sağlanmaya çalışılmıştır. Ön taraftaki gömlekli figür, ellerini önden kavuşturmuş, sağ elini sol elinin bileğinden kavramış halde aktarılmıştır. Bu durum kabulleniş, boyun eğiş olarak ifade edilebilir. Gölgelerde ayrıntıya yer

verilmemesinden ve tek renk ile aktarılmasından dolayı gömlekte ayrıntılara yer verilmesi dikkat çekmektedir. Gölgelelerden biri koyu diğeri biraz daha açık bir resmedilirken, gölgeler iplerle bağlanmıştır. Üzerinde kâğıt parçaları vardır. Mekân çizgisinden dolayı bir iç mekân olduğu düşünülebilir. Zaman ve yer belirsizdir. Resmin tamamı birçok belirsizliğe hâkimdir ancak ifade gücü kuvvetlidir. İzleyene yok oluş, içsel sıkıntılar, belirsizlikler ve benzeri birçok melankolik duyguları anımsatmaktadır.

Görsel-60: Burcu Acar, "İsimsiz", Tuval Üzerine Yağlı boya, 110x130 cm.

Figüratif bu resimde, odak noktasında yer alan figürdür. Ön taraftaki figür ayrıntılarıyla birlikte aktarılırken, arka taraftaki gölgesinde de bazı yerler ayrıntılı bazı yerleri flu bir şekilde resmedilmiştir. Öndeki figürün gözleri açıkken arka taraftaki gölgede gözlerini kırmızı bir kuşakla bağlamaktadır. Arka fonda koyu bir renk tercih edilmiştir. Renk geçişleri resimde dinamik bir etki oluşturmuştur. Bazı yerlerde açık tonlarda renk atışları görülmektedir. Kullanılan bu renklerin figürün üzerinden akması zeminle olan ilişkisini sağlamıştır. Figürün ifadesi düşünüldüğünde belirsizlik duygusu, bunalmışlığı, sıkılmışlığı ifade ettiği söylenebilir. Melankolik insanın içerisinde bulunduğu sonu görünen handikap durumunu ifade ettiği söylenebilir. Zaman ve mekânın belirsizliği bu durumu tetiklemiştir. Yine melankoli imgesi bu resimde de, eserin oluşumunda en gerçek durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Görsel-61: Burcu Acar, "Boşluk", Tuval Üzerine Yağlı boya, 110x120 cm.

"Boşluk" isimli eserde resmin ortasında yatmış halde bir figür görülmektedir. Başının yoktur bu durum ifade sel anlamı daha da ortaya çıkarmaktadır. Bir eliyle lambayı tutarken diğer elini başının altından uzatarak boşluğa bırakmıştır. Arkasında gölgesi vardır. Gölgenin içinden kuru ağaç silüetlerinin çıktığı görülür. İnsanın doğa ile ilgisi, doğanın verdiği huzur ve insanın kendini bulması durumuna atıfta bulunmaktadır. Ağaçların kuru bir dal olarak resmedilişi ile bir süreci ifade ettiği kişinin zaman içerisindeki içsel gelişime atıfta bulunulduğu ifade edilebilir. Arka fonun karmaşıklığına inat, figürün uzandığı yerdeki kumaşın beyazlığı yer yer ki flu resmedilişi kompozisyondaki dengeyi sağladığı söylenebilir. Figürün bazı yerlerinde ayrıntılara yer verilirken bazı yerleri daha şeffaf boyanmıştır. Yatay çizgilerden ziyade, resmedilen yuvarlak dokularla kompozisyondaki dengenin sağlandığı söylenebilir. Resimde kullanılan gizli imgeler çalışmaya gizem katmış olup, birçok melankolik ifadeye zemin oluşturmuştur.

Görsel-62: Burcu Acar, "İsimsiz", Duralet Üzerine Yağlı boya, 70x100 cm.

Resimde fazlaca belirsizlik hâkimdir. Resmin sağ tarafındaki figür yere çökmüş halde resmedilmiştir. Figüre dikkat edildiğinde sağ tarafa yüzünü dönmüş, diz çökmüş bir şekilde durmaktadır. Saçları yüzünü kapatmıştır. Arka tarafta gölgesi görülmektedir. Duruşunu yerden desteklemek istercesine sağ elini yere sabitlemiştir. Arka tarafında da sıcak renklerle aktarılmış bir gölge daha dikkati çekmektedir. Resmin sol köşesinde bir lamba görülmektedir. Sol taraftaki gölge ile sağ taraftaki figürün gölgesini kenarlardan kesmiştir. Resmin genelinde pastel tonlar kullanılmakla birlikte sıcak renkler figürün kıyafetinde yerini almıştır. O yüzden en canlı rengin figürün olduğu kısım olduğunu söylemek mümkündür. Kompozisyonun geneli itibariyle kullanılan renkler kontrastlıklar oluşturmakta, içerdiği duygusal anlam yönünden incelendiğinde, figürün yüzünün resmedilişi, kompozisyondaki duruşu, izleyene birçok duygu durumları hissettirmektedir.

Görsel-63: Burcu Acar, "Melankoli", Tuval Üzerine Yağlı boya, 110x130 cm.

"Melankoli" isimli bu eserde elini yüzüne kapatmış bir figür görülmektedir. Elindeki büyüteç dikkat çeker. Zaman ve mekânın belirsizliği bu çalışmada da dikkat çekmektedir. Arka zeminin dokusu ile oluşturulan ağaç silueti, insanın doğa ile arasındaki bağlantısına, doğada kendini buluşuna işaret ettiği söylenebilir. Figürün ve gölgesinin transparan bir şekilde resmedilmesi bununla birlikte arka fonun dokusunun bozulmaya uğramadan ağaç silueti ile bütünleşmesi kompozisyonda ahenk oluşturmuştur. Figürün tepesindeki lamba diğer dikkat çeken başka bir unsurdur. Lamba burada işlevi dışında kullanılarak, duygusal anlamlara ithafen resimde yerini almıştır. Kullanılan melankolik imgeler, figürün duruşuyla bağlantılı olarak şekillenmektedir. Verilmeye çalışılan yoğun melankoli esintisi ise resmin geneli itibarıyla anlam bütünlüğünü sağlamaktadır.

Görsel-64: Burcu Acar, "İsimsiz", Tuval Üzerine Yağlı boya, 90x120 cm.

Resme ilk bakıldığında izleyeni kasvetli bir atmosfer karşılamaktadır. İzleyeni rahatsız eden bir atmosfer olduğu da iddia edilebilir. Figür ayakta durmaktadır. Başı üstündeki kıyafetle örtülmüştür. Kıyafette oluşan gölgeler ve gömleğin dokusu ile birlikte hareket sağlamıştır. Figür kollarını yana açmış ve serbest bırakmış halde görülmektedir. Arkasındaki gölgeler dikkat çeker. Gölgelerden biri koyu bir renkle aktarılmasına karşın diğer gölgenin rengi itibariyle keskin bir hat oluşturmaktadır. Arka fonda kullanılan pastel renkler resmin atmosferini güçlendirmiştir. Zemin ve duvar ile kesişen çizgi resmi iki kısma ayırmıştır. Üst kısım daha fazla ışık aldığı için resimde daha ön plandadır. Bu çalışma izleyene melankoliyi ve melankoliyi çağrıştıran birçok

hissi derinden hissettirdiği söylenebilir. Figürün duruşu ortaya çıkan dramatik etki doğrultusunda ipuçları vermektedir.

Görsel-65: Burcu Acar, "Ruh", Tuval Üzerine Yağlı boya, 100x120 cm.

"Ruh" isimli bu çalışmanın merkezinde sarı yağmurluklu bir figür görülmektedir. Sol elinde bir sopa bulunurken, sağ eliyle üzerindeki yağmurluğun şapkasıyla yüzünü gizlemektedir. Ayakları çıplak haldedir ve terlik vardır. Yağmurluğun altında sol paçasının ufak bir kısmı gözükmemektedir. Resimde figürden sonra zamanın ve mekânın belirsizliği dikkat çeker. Arka tarafta kurumuş ağaçlar görülmektedir. Gövdelerinin yarısına kadar beyaz resmedilmişlerdir ve iplerle birbirlerine bağlanmışlardır. Arka zeminde kullanılan renk geçişleri resimde kontrastlık oluşturmakla birlikte figürü, figürün duruşunu daha da ön plana çıkarmış, ifadesel anlatımına dikkat çekmiştir. Renklerin psikolojik etkisini göz önünde bulundurursak, kompozisyonun geneli itibariyle melankolik duyguların çağrışımını yapmaktadır. Figürün üzerindeki ışık patlamasına karşın yüzünü gizleme çabası içerisinde olması da bu durumu doğrular niteliktedir. Arka taraftaki renklerin buğulu görünümü arasında kaybolan ağaçlar öndeki figürün net görünümü ile birlikte yok oluş, gizlenmek gibi düşünceleri akla getirirken, melankoliyi hissettirmektedir. Figürün gizemli duruşunun çok şey ifade ettiği

söylenebilir. Yalnız, karamsar ve ürkek duruşu insan zihninde oluşan duygusal hikâyeyi yönlendirmektedir. Zaman ve mekânın belirsizliği ilede bu durum doğrulanmaktadır.

Görsel-66: Burcu Acar, "İsimsiz", Tuval Üzerine Yağlı boya, 90x120 cm.

Resmin karanlık atmosferinden dolayı figür ön plana çıkmıştır. Kompozisyonda en açık kısmı oluşturan kısım figürdür. Gözlerini resmin sağ tarafına dikmiş donuk bir şekilde bakmaktadır. Sol elinde bir mendil görülür. Mendil şeffaf resmedilmiştir. Mendilden sonra figürün eline konmaya hazırlanan karga görülmektedir. Daha ayrıntılı incelendiğinde karganın ayaklarından figürün parmaklarına uzanan kırmızı bir ip dikkat çekmektedir. Figürdeki ışık patlamasına karşın şapkanın yüzde oluşturduğu gölge ile yüzün ayrıntılı verilmemesi de etken olarak gizemi arttırmıştır. Öte yandan arka tarafta birkaç ağaç görülür. Ağaçlardan sol taraftaki kırmızı resmedilmiştir. Bulutlar ise hareketli ve kasvetlidir. Gerek figürün duruşu, gerekse kullanılan imgeler melankolik etkileri vermektedir. Figür son derece karamsar, umutsuz bakışlarla, gözünü karşıya dikmiştir. Buradaki karga imgesi melankoli ile bağdaştırılmıştır. Figürün beden dili ile bütünleşmiştir. Elindeki mendilin ise umudu, yeniden dönüşümü temsil ettiği söylenebilir.

Görsel-67: Burcu Acar, "İsimsiz", Tuval Üzerine Yağlı boya, 110x130 cm.

Resmin melankolik dili, ilk başta figürün duruşuyla kendini göstermektedir. Üzerinde geniş bir şapkaya sahip mavi tonlarında bir yağmurluk vardır. Işığın yansıması ile yüzünün bir kısmı gözükürken, diğer kısımlar yağmurluğun şapkası ile gizlenmiştir. Arka taraftaki siyah gölge melankolik duyguların habercisi olmaktadır. Resmin sol tarafında küp ya da dikdörtgen olduğu düşünülen bir katman bulunmaktadır. Zaman ve mekân belirsizdir aslında ama ağaçlar zihinde dış mekân olduğu gibi bir izlenim bırakmaktadır. Bu katmanı ortadan ayıran çizgi renkleri ve ağaçları iki kısma ayırmış olup renk değişimlerine uğramıştır. Resmin yukarı tarafına istinaden aşağı tarafı daha koyu bir renkle resmedilmiştir. Resimdeki belirsizlikler, kullanılan imgeler ve resmin dili izleyene birçok duyguyu vermektedir. Sağ üst köşedeki kuşlar ise kompozisyonun genelindeki dramatik anlatıma inat insanda karamsar duygular yerine daha pozitif hisleri düşündürmektedir.

Sonuç

Fenomenlerin zihinde tasarlanmasıyla oluşan imgeler, sanatın var olması bakımından önemlidir. Sanatçı kendi imgelemelerini oluşturarak, duygu ve düşünce dünyasını kendi algısına göre şekillendirir. Zihinde var edilen imgeler ise nesneye dönüşerek sanat eseri olarak karşımıza çıkar. Araştırmada kullanılan melankolik imgeler resmin temel çıkış noktasıdır. Melankoli eski çağlardan beri bilinen, düşünülen, ifade edilmeye ve anlaşılmaya çalışılan bir kavram olmuştur. Zaman içinde farklı düşünürler ve yazarlar tarafından ele alınmış, daha çok edebiyat ve sanatla bağdaştırılmıştır.

Arnold Böcklin'in içinde bulunduğu dönemde ve çevresinde gelişen olaylar sanatını da etkilemiştir. Böcklin'in sembolist eğilimi bu akımın teması olan hayaller, düşler, yalnızlık, gerçekdışı gibi temaları eserlerinde görülmektedir. Fantastik gerçekçilik bağlamında melankoliyi, eski Yunan Mitolojisinde yer alan doğaüstü varlıklarla bütünleştirerek aktardığı görülmektedir. Resimlerinin genelinde mezarlıklar, selvi ağaçları, ağırlıklı olarak kullanılan koyu renkler ve pastel tonlar sanatındaki melankolik etkiyi ortaya koymaktadır. Sanatçının eserlerinde fantastik ve mitolojinin güçlü anlatımı kendini gösterirken, ifadeyi melankoli ile yansıttığı, böylece konu bütünlüğünü sağladığı görülmektedir. Sembolizmin öncülerinden olan Arnold Böcklin, bu sanatsal akımın ruha, iç dünyaya önem vermesi, görünen gerçeklikten ziyade buzdağının görünmeyen kısmıyla ilgilenmesi durumu göz önünde bulundurulduğunda, bu durumun sanatçının eserlerini anlamlandırabilmek adına en büyük ipucu olduğu söylenebilir. Melankolinin depresyonla bağdaştırılmadan, saf ve özgün bir şekilde kişinin kendi özüne dönmesi, farklı olay ve olguları bu bilinçle yönlendirmesi sonucu kendi içsel dönüşümüyle duygu olarak yeniden doğuş yaşaması durumuna odaklanılmaktadır.

Kendi resimlerimde 21. yüzyıl insanın melankolisini yansıtmaktayım. Resimlerimde her ne kadar farklı karakterler olsa da aslında kendimden, kendi içsel yolculuğumdan izler taşımaktır. çalışmada örnek verilen sanatçıların hepsi melankoliyi eserlerinde kendi özgün anlatımlarıyla izleyiciye sunmuşlardır. Bu örneklerden çıkarım yapılacak olunursa melankoli kapsamında ele aldığım eserlerde, insanın kendini arayışı, Kendi içsel kaoslar ve yeniden dönüşümü gibi duygu durumları ifade etmek istediğim anlam çerçevesinde gelişmiştir.

Araştırmada, melankoli yansımaları ile Batı resim sanatında, Caspar David Friedrich, doğa ile bağdaştırdığı resimleri, ressamın iç dünyasını, ruhsal durumlarını simgelediği söylenebilir. Doğanın gizemini, kutsallığını vurguladığı resimlerinde gerek kullandığı renk değerleri, gerekse diğer kompozisyon öğeleri ile melankolik esintiyi hissettirmektedir. Diğer bir sanatçı William Turner, yine eserlerinde yoğun olarak doğayı ele alan sanatçılardandır. Doğayı ele alırken kompozisyonda yer verdiği figürlerin duruşlarındaki sakin ifade, melankolik anlamı canlandırmaktadır. Böylece insanın doğadaki yalnızlığının, çaresizliğinin vurgulanmak istendiği söylenebilir. Diğer öne çıkan sanatçılardan biri olan Jean Delville, melankoli imgesini mitolojik hikâyelerle bazen gecenin karanlığını aydınlatan ay ışığı ile bazende figürlerin duruşlarındaki mahzun ve hüznü ifadelerle resmettiği görülmektedir.

Türk resim sanatında da melankoli ayrıntılı bir geçmişe sahip olduğunu söyleyemeyiz. Belli bir tarihe kadar batı etkisinde gelişen bir seyir izlemiş ve melankoli bu anlamda gelişim göstermiştir. Bununla birlikte, ilerleyen süreçlerde de her dönemin kendi gerçekliği içinde değerlendirilmiştir. İçerisinde bulunan dönemin gerçekliği ile o dönemin getirdiği toplumsal olaylar, dış etkenler melankoli temasının şekillenmesinde rol oynamıştır.

Yapılan araştırmada, günümüz Türk resim sanatında öne çıkan ve dikkat çeken, sanatçıların melankolik yansımalarında, Nuri İyem ve Aydın Ayan'ın resimlerinde beden dilini konuşturduğu sessiz figürleriyle melankolik etkiyi ortaya çıkarmışlardır. Türk resim sanatında melankoli temasının diğer öne çıkan sanatçıları, Neşe Erdok ve Ömer Kaleşi'nin eserlerine baktığımızda, deforme edilmiş figürleri ile melankoli imgesini özgün bir şekilde yorumlamışlardır.

Sonuç olarak Batı ve Türk resim sanatından seçilen bu çalışmalarda, Dünya ve Türk toplumunun hayatlarındaki duygusal dönüm noktaları, ruhsal anlamdaki duyguların geçişlerini ve bunları ifade etme biçimleri sonucu oluşan imgelere rastlanmaktadır. Araştırmaya konu olan eserler, ağırlıklı olarak melankoli izdüşümlerine odaklanmakla birlikte, bu eserleri üreten sanatçıların algıları ve bunları aktarış biçimleri açısından önemlidir. Eserlerde kullanılan melankoli imgesi, başta çalışmanın ana konusu olan Arnold Böcklin'in daha sonra Batı ve Türk Resim sanatının özgün bir anlayışla üretilen çalışmaların varlığını göstermektedir.

Kaynakça

- AKMAN. S. (2001). Türk Resminde Ekspresyonizm. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ANBARPINAR, Elif (2012). Türk Resminde Melankoli. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ANDREW W. White (2015). Mitoloji, Yunan Ve Roma Mitolojisi: NTV Yayınları.
- ARNOLD, Dana (2015). Sanat Hakkında Kısa Bir Kitap, Hayalperest Yayınevi, İstanbul.
- BENDER, Merih, B. (2009). Nuri İyem'in Resimlerinde Göz, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Yedi (2).
- BİNKERT, Dörthe (1999). Melankoli Kadındır, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- BUCHHOLZ, Elke Linda (2012). Başvuru Kitapları Sanat. (Çev.Derya Nükhet Özer), İstanbul: NTV Yayınları.
- ECZACIBAŞI, Ş. (1997). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt (1), İstanbul: YEM Yayın.
- ECZACIBAŞI, Ş. (1997). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt (3), İstanbul: YEM Yayın.
- ERDOK, Esmâ (2006). Melankolinin görsel anatomisi: 19. yy. Avrupa resminin başyapıtlarında melankolinin temsili. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- FLEMİNG, H. HONOUR, H. (2015). Dünya Sanat Tarihi, İstanbul, Alfa Başvuru Yayınları.
- GOMBRICH, E. H (2002). Sanatın Öyküsü, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- GÖK, Muhammet F. (2017). Resimde Melankolik İmgeler, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Anasanat Dalı, Ankara.
- KESER, Nimet (2005). Sanat Sözlüğü, Ankara: Ütopya Yayınları.

- KODAL, T. KÖSE, O. (2016). Türk Resim Sanatında Resimler arası Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt.8 Sayı.14.
- Sanat Atlası (2010). Sanat Atlası Dünyanın En Kapsamlı Müze Kitabı. Seçkin Selvi (Ed.). İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- STAROBİNSKİ, Jean (2007). Aynada Melankoli, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- TEBER, Serol (2001). Melankoli, Normal Bi Anomali, İstanbul: Say Yayınları.
- TEBER, Serol (2002). Aşîyan'daki Kâhin, Tevfik Fikret'in Melankolik Dünyası, İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- UYSAL, E. (2008). Komet (Gürkan Coşkun) Resminde Bir Algı Ve Temsil Sorunu Olarak Zaman, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi.

SANAL KAYNAKÇA

Sanal,1, https://en.wikipedia.org/wiki/Vienna_School_of_Fantastic_Realism

Erişim Tarihi: 02.06.2020

Sanal, 2, [https://en.wikipedia.org/wiki/Snow_Storm:_Hannibal_and_his_Army_](https://en.wikipedia.org/wiki/Snow_Storm:_Hannibal_and_his_Army_Crossing_the_Alps)

[Crossing_the_Alps](https://en.wikipedia.org/wiki/Snow_Storm:_Hannibal_and_his_Army_Crossing_the_Alps)

Erişim Tarihi: 17.07.2020

Sanal, 3,<https://www.guncelkadin.com.tr/2021/02/10/liz-sarda-orpheus-yagmurlari/>

Erişim Tarihi: 18.07.2020

Sanal, 4, https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96l%C3%BCler_Adas%C4%B1

Erişim Tarihi: 20.09.2020

Sanal,6, [http://lebriz.com/pages/lsd.aspx?lang=TR§ionID=2&articleID=](http://lebriz.com/pages/lsd.aspx?lang=TR§ionID=2&articleID=135&bhcp=1)

[135&bhcp=1](http://lebriz.com/pages/lsd.aspx?lang=TR§ionID=2&articleID=135&bhcp=1)

Erişim Tarihi: 10.05.2021

Sanal, 7, [https://stringfixer.com/tr/Plague_\(painting\)](https://stringfixer.com/tr/Plague_(painting))

Erişim Tarihi: 10.05.2021

GÖRSEL KAYNAKÇA

G. 1. <http://www.leblebitozu.com/caspar-david-friedrichin-eserleri-ve-hayati/>

Erişim Tarihi: 02.06.2020

G. 2. https://www.wikizero.com/en/Two_Men_Contemplating_the_Moon/

Erişim Tarihi: 03.06.2020

G. 3. <http://www.leblebitozu.com/caspar-david-friedrichin-eserleri-ve-hayati/>

Erişim Tarihi: 06.06.2020

G. 4. <https://www.nationalgallery.org.uk/artists/jean-baptiste-camille-corot/>

Erişim Tarihi: 08.06.2020

G. 5. <https://www.nationalgallery.org.uk/artists/jean-baptiste-camille-corot/>

Erişim Tarihi: 09.06.2020

G. 6. <https://www.nationalgallery.org.uk/artists/jean-baptiste-camille-corot/>

Erişim Tarihi: 11.06.2020

G.7. https://en.wikipedia.org/wiki/Snow_Storm:_Hannibal_and_his_Army_Crossing_the_Alps/

Erişim Tarihi: 15.06.2020

G. 8. <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/joseph-mallord-william-turner-the-evening-star/>

Erişim Tarihi: 17.06.2020

G. 9. [https://wikioo.org/tr/paintings.php?refarticle=8EWSM3&titlepainting=](https://wikioo.org/tr/paintings.php?refarticle=8EWSM3&titlepainting=The%20Exile%20and%20the%20Snail&artistname=William%20Turner/)

[The%20Exile%20and%20the%20Snail&artistname=William%20Turner/](https://wikioo.org/tr/paintings.php?refarticle=8EWSM3&titlepainting=The%20Exile%20and%20the%20Snail&artistname=William%20Turner/)

Erişim Tarihi: 20.06.2020

G. 10. [https://wikioo.org/tr/paintings.php?refarticle=A2A7BM&titlepainting=](https://wikioo.org/tr/paintings.php?refarticle=A2A7BM&titlepainting=Orpheus&artistname=Jean%20Delville/)

[Orpheus&artistname=Jean%20Delville/](https://wikioo.org/tr/paintings.php?refarticle=A2A7BM&titlepainting=Orpheus&artistname=Jean%20Delville/)

Erişim Tarihi: 25.06.2020

G. 11. <https://tr.pinterest.com/pin/805651820816115402/>

Erişim Tarihi: 28.06.2020

- G. 12.** <https://lightbearerofbeauty.wordpress.com/art/works-1900-1947/sur-les-tombes-des-martyrs-112x142cm/> Erişim Tarihi: 01.07.2020
- G.13.** http://allart.biz/up/photos/album/V/Vasnetsov%20Viktor/sirin_and_alkonost_1896.jpg/ Erişim Tarihi: 02.07.2020
- G.14.** <https://artsandculture.google.com/asset/alyonushka/BwEnxZIyvoQ9kw?hl=tr&ms//> Erişim Tarihi: 10.07.2020
- G.15.** https://en.wikipedia.org/wiki/File:Vasnetsov_samolet.jpg/
Erişim Tarihi: 11.07.2020
- G.16.** https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Death_of_the_Grave_Digger.jpg/ Erişim Tarihi: 15.07.2020
- G.17.** <https://www.artrenewal.org/artworks/nterior-silence/carlos-schwabe/61287/>
Erişim Tarihi: 22.07.2020
- G.18.** <https://www.wikiart.org/en/carlos-schwabe/lotte-1908/> Erişim Tarihi: 23.07.2020
- G.19.** <http://www.nuriiyem.com/eser/s2015-039/> Erişim Tarihi: 28.07.2020
- G.20.** <http://www.nuriiyem.com/eser/s2015-043/> Erişim Tarihi: 28.07.2020
- G.21.** <http://www.nuriiyem.com/eser/s2015-023/> Erişim Tarihi: 28.07.2020
- G.22.** https://turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=635/ Erişim Tarihi: 02.08.2020
- G.23.** <http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=493§ion=130&lang=TR&periodID=708/> Erişim Tarihi: 05.08.2020
- G.24.** <https://www.mutualart.com/Artwork/Adalardan-Yaza-Ettik-De-Veda/41E54BF6240750D5/> Erişim Tarihi: 06.08.2020
- G.25.** <https://www.utkuvarlik.com/Eser-Detay/Butun-Katalog/1/>

Erişim Tarihi:10.08.2020

G.26. <https://www.utkuvarlik.com/Eser-Detay/Butun-Katalog/1/>

Erişim Tarihi:10.08.2020

G.27. <https://www.utkuvarlik.com/Eser-Detay/Butun-Katalog/1/>

Erişim Tarihi:10.08.2020

G.28.[http://www.turkishpaintings.com/content/mod_images/painters/works/](http://www.turkishpaintings.com/content/mod_images/painters/works/large/25_allattin_aksoy.jpg/)

[large/25_allattin_aksoy.jpg/](http://www.turkishpaintings.com/content/mod_images/painters/works/large/25_allattin_aksoy.jpg/) Erişim Tarihi:16.08.2020

G.29. [http://www.turkishpaintings.com/content/mod_images/painters/works/](http://www.turkishpaintings.com/content/mod_images/painters/works/large/z_alaattin_aksoy_01.jpg/)

[large/z_alaattin_aksoy_01.jpg/](http://www.turkishpaintings.com/content/mod_images/painters/works/large/z_alaattin_aksoy_01.jpg/) Erişim Tarihi:16.08.2020

G.30. [http://www.artnet.com/artists/alaattin-aksoy/forgetten-ZT9zN_](http://www.artnet.com/artists/alaattin-aksoy/forgetten-ZT9zN_2g6pRu2FhAFRi7DQ2/)

[2g6pRu2FhAFRi7DQ2/](http://www.artnet.com/artists/alaattin-aksoy/forgetten-ZT9zN_2g6pRu2FhAFRi7DQ2/) Erişim Tarihi:16.08.2020

G.31.http://www.neseerdok.com.tr/buyut.asp?r_id=365&d=1/ Erişim Tarihi:19.08.2020

G.32. [http://www.borakoleksiyonu.com/eser.aspx?isim=NE%C5%9EE%20](http://www.borakoleksiyonu.com/eser.aspx?isim=NE%C5%9EE%20ERDOK&kimlik=227/)

[ERDOK&kimlik=227/](http://www.borakoleksiyonu.com/eser.aspx?isim=NE%C5%9EE%20ERDOK&kimlik=227/) Erişim Tarihi:19.08.2020

G.33. [http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=395§ion=130&lang=](http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=395§ion=130&lang=TR&periodID=1701&pageNo=0&exhID=0/)

[TR&periodID=1701&pageNo=0&exhID=0/](http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=395§ion=130&lang=TR&periodID=1701&pageNo=0&exhID=0/) Erişim Tarihi:22.08.2020

G.34. [http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=21§ion=130&](http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=21§ion=130&periodID=-1&lang=TR/)

[periodID=-1&lang=TR/](http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=21§ion=130&periodID=-1&lang=TR/) Erişim Tarihi:22.08.2020

G.35. [http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=21§ion=130&](http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=21§ion=130&periodID=-1&lang=TR/)

[periodID=-1&lang=TR/](http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=21§ion=130&periodID=-1&lang=TR/) Erişim Tarihi:24.08.2020

G.36. [https://turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_](https://turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=288/)

[artistDetailID=288/](https://turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=288/) Erişim Tarihi:25.08.2020

G.37. <https://www.kitaptansanattan.com/omer-kalesi-tem-sanat-32-yildir-birlikte/>
Erişim Tarihi:27.08.2020

G.38. http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=884/ Erişim Tarihi:27.08.2020

G.39. http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=884/ Erişim Tarihi:27.08.2020

G.40. http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=56/ Erişim Tarihi:28.08.2020

G.41. http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=56/ Erişim Tarihi:29.08.2020

G.42. <https://www.dergibursa.com.tr/aydin-ayan-45-sanat-yili-bursa-retrospektifi-resim-sergisi/> Erişim Tarihi:29.08.2020

G.43. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ef/Arnold_B%C3%B6cklin_-_1901%29%2C_Selbstportrait_%281873%29.jpg/

Erişim Tarihi:02.12.2020

G.44. [https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96l%C3%BCler_Adas%C4%B1#/media/Dosya:Arnold_B%C3%B6cklin__Die_Toteninsel_I_\(Basel,_Kunstmuseum\).jpg/](https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96l%C3%BCler_Adas%C4%B1#/media/Dosya:Arnold_B%C3%B6cklin__Die_Toteninsel_I_(Basel,_Kunstmuseum).jpg/)
Erişim Tarihi:02.12.2020

G.45. [https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96l%C3%BCler_Adas%C4%B1#/media/Dosya:Arnold_B%C3%B6cklin__Die_Toteninsel_II_\(Metropolitan_Museum_of_Art\).jpg/](https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96l%C3%BCler_Adas%C4%B1#/media/Dosya:Arnold_B%C3%B6cklin__Die_Toteninsel_II_(Metropolitan_Museum_of_Art).jpg/) Erişim Tarihi:04.12.2020

G.46. [https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96l%C3%BCler_Adas%C4%B1#/media/Dosya:Arnold_B%C3%B6cklin__Die_Toteninsel_I_\(Basel,_Kunstmuseum\).jpg/](https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96l%C3%BCler_Adas%C4%B1#/media/Dosya:Arnold_B%C3%B6cklin__Die_Toteninsel_I_(Basel,_Kunstmuseum).jpg/)

/media/Dosya:Arnold_Boecklin_-_Island_of_the_Dead,_Third_Version.JPG/ Erişim Tarihi:04.12.2020

G.47. https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96l%C3%BCler_Adas%C4%B1#

/media/Dosya:Arnold_B%C3%B6cklin_-_Die_Toteninsel_-_Version_4_sw.jpg/

Erişim Tarihi:06.02.2021

G.48. https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96l%C3%BCler_Adas%C4%B1#

/media/Dosya:Arnold_B%C3%B6cklin__Die_Toteninsel_V_(Museum_der_bildenden_K%C3%BCnste_Leipzig).jpg/ Erişim Tarihi:06.02.2021

G.49. https://tr.wikipedia.org/wiki/Arnold_B%C3%B6cklin#/media/

Dosya:Arnold_Bocklin-fiedelnder_Tod.jpg/ Erişim Tarihi:10.05.2021

G.50. https://serkanhizli.files.wordpress.com/2015/04/plague_bocklin1.jpg/

Erişim Tarihi:10.05.2021

G.51. https://serkanhizli.files.wordpress.com/2015/02/bocklin_villa_01.png/

Erişim Tarihi:12.06.2021

G.52. <https://www.wikiart.org/en/arnold-bocklin/the-chapel-1898/>

Erişim Tarihi:12.06.2021

G.53. <https://www.wikiart.org/en/arnold-bocklin/lament-of-the-shepherd-1866/>

Erişim Tarihi:16.06.2021

G.54. <https://www.wikiart.org/en/arnold-bocklin/the-deposition-1874/>

Erişim Tarihi:16.06.2021

G.55. <https://www.wikiart.org/en/arnold-bocklin/night-1895/> Erişim Tarihi:16.12.2021

G.56. [https://www.wikiart.org/en/arnold-bocklin/ruins-in-the-moonlit-](https://www.wikiart.org/en/arnold-bocklin/ruins-in-the-moonlit-landscape-1849/)

landscape-1849/ Erişim Tarihi:18.08.2021

G.57. <https://www.wikiart.org/en/arnold-bocklin/the-penitent-mary->

magdalene-1873/ Erişim Tarihi:19.08.2021

G.58. Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.

G.59.Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.

G.60.Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.

G.61. Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.

G.62. Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.

G.63. Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.

G.64. Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.

G.65. Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.

G.66. Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.

G.67. Burcu Acar'ın Kişisel Arşivi.